

SLOVENSKI

Poročevalec

Izdaja in tiska Slovensko podjetje Slovenski poročevalec — Direktor Rudi Jančič — Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 1 in 3, telefon 23-522 do 23-526 — Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica 1 in 3, telefon 23-522 do 23-526 — Oglasi: oddelki: Ljubljana, Titova cesta 1, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 — Poštni predal št. 29 — Ziro račun pri Komunalni banki Ljubljana 600-704-1-367 — Mesečna naročnina 230 din

REDNA TISKOVNA KONFERENCA V DSIP

V deklaraciji CSR in Madžarske eden najhujših izpadov proti ZKJ

Voditelji nekaterih držav še vedno nadaljujejo z gonjo proti Jugoslaviji — Konstruktivni predlogi za ureditev evropskih vprašanj — Težave v gospodarskih odnosih s CSR

Beograd, 19. dec. (Tanjug) Predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve Drago Kunc je na današnji redni tiskovni konferenci na vprašanje novinarjev izjavil, da je del skupne deklaracije partijsko-državnih delegacij CSR in Madžarske, ki se nanaša na Jugoslavijo, eden od najhujših izpadov proti politiki Zveze komunistov Jugoslavije in naše države v vrsti podobnih skupnih deklaracij držav socialističnega tabora. To, kakor tudi porast napadov na Jugoslavijo v českoslovaškem tisku in po radiu, kaže, da nameravajo voditelji nekaterih od teh držav še vedno nadaljevati in krepiti protijugoslovansko gonjo ter poslabšati odnose z našo državo.

Predstavnik državnega sekretariata so zatem zaprosili, naj pove svoje mnenje o sovjetskih predlogih državam članicam NATO, ki so bili izjavljeni v deklaraciji sovjetske vlade. Ti predlogi se nanašajo na sklenitev pogodbe o nenapadanju med državami atlantskega pakta in državami varšavskega pakta, na ustanovitve cone brezatomске oborožitve na podlagi poljskih predlogov o srednji Evropi in na skupno dogovorjeno zmanjšanje tujih čet na ozemlju držav obeh vojaških paktov.

Gre za vrsto konstruktivnih predlogov, je odgovoril Drago Kunc. »O katerih smo povedali svoje mnenje že poprej in bi bili po našem mnenju lahko koristni pri pogajanjih za rešitev vprašanja evropske varnosti.« Drago Kunc je dodal, da imamo tri predloge, ki jih vsebuje postavljeno vprašanje za konstruktivno, ker lahko služijo razgovorom za rešitev vprašanja evropske varnosti. »Na primer,« je de-

vestijski v znesku 50 milijonov dolarjev in blagovni v znesku 50 milijonov dolarjev. Rok za realizacijo investicijskega kredita bi potokele koncem leta 1960 s tem, da bi sklenili sporazume do 31. decembra 1958. Blagovni kredit naj bi izkoristili v enakih obrokih v letih 1956, 1957 in 1958.

»Zaradi nastalih tehničnih težav okoli sklenitve konkretnih poslov,« je nadaljeval Kunc, »je uspelo v predvidenem roku skleniti kupčije po investicijskem kreditu samo za nekaj več kot 15 milijonov dolarjev. Kar se tiče blagovnega kredita, znašajo dosedanja sklepi nekaj več od treh milijonov dolarjev.«

»Zaradi takega položaja,« je poudaril predstavnik sekretariata, smo leta 1958 večkrat predlagali, da bi podvezeli ukrepe za odstranitev težav pri sklepanju kupčij in za boljše izkoriščanje kreditov, posebno z ozirom na omenjeni rok. V tem zaradi negativnega stališča CSR nismo uspeli in kot sedaj stvari stoje, ni verjetnosti, da bi se znesek sklenjenih kupčij lahko povečal.

V odgovor na vprašanje nekakega novinarja je Drago Kunc potrdil vest tujega tiska o kreditu Velike Britanije Jugoslaviji. »Med jugoslovansko vlado in vlado Velike Britanije je bil dosežen načelen sporazum o posojilu Jugosla-

viji v znesku 3 milijonov funtov.

Ko so ga vprašali na koncu o poteku razgovorov z ZDA o posojilu Jugoslaviji, je predstavnik državnega sekretariata odgovoril: »Sporazum z ZDA o nabavi kmetijskih viškov v znesku okoli 95 milijonov dolarjev bo podpisan v bližnji bodočnosti. Razgovori o investicijskih nabavah pa še potekajo.«

Na vprašanje, kako poteka jugoslovansko-italijanski trgovinski razgovori v Rimu, je predstavnik sekretariata odgovoril: »Razgovori potekajo normalno. V sedanjih fazah pogajanj ne morem povedati ničesar več.«

Predsednik Tito s soprogo na palubi »Galeb«

Krst na ekvatorju

»Galeb« je včeraj popoldne zaplul čez ekvator — Vesel in precej močker obisk boga Neptuna

»GALEB«, 19. dec. (Tanjug). Solška ladja jugoslovanske vojne mornarice, na kateri potuje predsednik republike Josip Broz-Tito na obisk v Indonezijo, je danes ob 15. uri po lokalnem času preplula ekvator. Skupno z »Galebom« je prekrčilo ekvator tudi »Galebovo« spremstvo, rušilec »Split« in tovorna ladja »Lovčica«. Eskadra je bila v tem trenutku približno 5500 milj daleč od Dubrovnika in okoli 200 milj jugozahodno od indonezijskega otoka Sumatra, mimo katerega bo plula jutri zjutraj ob šestih.

Ob prehodu iz severne na južno poloblo so na »Galeb«, kakor tudi na ladih iz spremstva priredili tradicionalno ceremonijo ekvatorskega krsta. Točno ob 15. uri se je na palubi krme pojavil mornarski bog »Neptun«, ki so ga obkrožili radovedni mornarji in ostali potniki na »Galeb«. Na manevrski palubi, ki je takoj nad krmo, je stal predsednik Tito s soprogo in člani spremstva.

Trobenčaji so svečano naznanili začetek »krsta«, nakar je »Neptun« pograbil gumijasto cev in začel z močnimi curki polivati prisotne, kar je izzvalo na palubi smeh in splošno veselje. Tisti, ki so bili oblečeni, so si presenečeni prizadevali, da bi v smehu in ob pripombah prisotnih odnesli pete.

Predsednik Tito je stal na manevrski palubi in si smeje ogledoval ceremonijo. Vendar

Titu, ki je bil trenutek nato »krščen« po vseh pravilih pomorskih običajev. To je prisotne še bolj razpoložilo. Sledil je triumfalni pohod »Neptuna« skozi ladijske prostore ob veseli spremljavi godbe. Po vrnitvi na krmo je bog »Neptun« po starem pomorskem običaju daroval mornarjem cigarete. Veselje na ladji se je nadaljevalo ob plesu in godbi.

PRIPRAVE ZA ZASEDANJE LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Zakonski predlogi sprejeti

Obrazložitev podpredsednika izvršnega sveta dr. Jože Vilfana — Pobuda zakonodajnega odbora za izdelavo predpisov s področja pomorskega prava

Ljubljana, 19. dec. Dopoldne je pod predsedstvom Branka Babiča nadaljeval delo odbor za proračun republiškega zbora Ljudske skupščine LRS. Seji je v imenu izvršnega sveta prisostvoval državni sekretar za finance Matija Maležič. Odbor je nadalje podrobno obravnaval proračun in negospodarske investicije. Predlog je sprejel hkrati z dopolnilnim amandmajem izvršnega sveta, ki vsebuje

nekaj proračunskega tehničnih sprememb. — Razen nekaterih drugih pripomb in pobud, je odbor sklenil priporočiti republiškemu svetu za zdravstvo, naj prouči možnost prehoda ostalih bolnišnic iz okvira republiškega sveta v pristojnost okrajev.

Nato je na zahtevo odbora predstavnik sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo podrobneje obrazložil financiranje

kmetijskih objektov in kreditiranje kmetijskih pospeševalnih objektov iz sklada za pospeševanje kmetijstva.

Dopoldne se je pod predsedstvom dr. Helija Modica sestajal tudi zakonodajni odbor republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, ki je obravnaval predlog zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v ljudski republiki Sloveniji. Uvodoma je podrobneje obrazložil v imenu izvršnega sveta podpredsednik dr. Jože Vilfan, ki je med drugim dejal, da delovanje komunalnega sistema čedalje lažje postavlja zahtevo odpravi tistih obstoječih neskladnosti med položajem občin v tem sistemu in njenim teritorialnim oblikovanjem. Poudaril je, da gre za nadaljevanje procesa, ki je bil ugotovljen že na zadnjem zasedanju Ljudske skupščine.

Komuna ne more uspešno delovati v tistih mejah, v katerih je delovala prejšnja administrativna občina, kajti izpolnjevati mora določene obveznosti naravne in gospodarske po goje za svoj obstanek in razvoju ter tvoriti zaključeno teritorialno in gospodarsko celoto. Kakorkoli pa je ta ugotovitev sicer očitna, ni mogoče pričakovati, da bi lahko rešili pravilno teritorialno oblikovanje občin z eno samo potezo. Zato je treba upoštevati, da gre pri tem za daljši proces. Tokrat posreduje izvršni svet ljudski skupščini nove predloge okrajnih ljudskih odborov, za odpravo 19 občin v goriskem, koporskem, kranjskem, ljubljanskem, murkosobnem in novomeškem okraju ter spremembo meje med zavrsko in litijsko občino.

Zakonodajni odbor je sprejel predlagani osnutek zakona. Ob koncu je na pobudo ljudskega poslanca dr. Mihe Potonjnika sklenil predlagati izvršnemu svetu in sekretariatu za zakonodajo, naj prevzame pobudo za pripravo predpisov s področja pomorskega prava, ki so pri nas še zelo pomanjkljivi. Zaradi vedno bolj razvijajočega se pomorskega gospodarstva in nastajajočih sorov med podjetji, ki se ukvarjajo s pomorskim gospodarstvom, se pojavila vrsta novih pravnih odnosov, ki imajo specifični značaj in jih ni mogoče več urejati z obstoječimi predpisi.

IZ ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Delo skupščinskih odborov

Začetek razprave o minimalnih osebnih dohodkih delavcev v gospodarskih organizacijah

BEOGRAD, 19. dec. (Tanjug). Jutri se bosta sestala odbora za gospodarstvo obeh zborov zvezne ljudske skupščine zaradi obravnavanja predloga odločbe o minimalnih osebnih dohodkih delavcev v gospodarskih organizacijah. Pričakujejo, da bo ob tej priliki na skupni seji odborov obrazložil ta predlog član zveznega izvršnega sveta Moma Marković.

Odbora za gospodarstvo bosta obravnavala tudi vrsto drugih zakonskih predlogov — o spremembah in izpopolnitvah zakona o prispevku k proračunu iz osebnih dohodkov delavcev, zakona o elektrogospodarskih organizacijah, osnovnega zakona o občinskih dokladi in krajevnem samoprispevku, kakor tudi predlog odločbe zvezne ljudske skupščine o pooblastilu zveznemu izvršnemu svetu za ureditev gospodarskih poslov kazenskopopravnih ustanov. Razen tega bosta podala mnenje o predlogu zakona o davku na dohodek iz avtorskih pravic.

V nedeljo, 21. decembra, bo seja odbora za organizacijo oblasti in upravo pri zveznem zboru, na kateri bodo obravnavali predlog zakona o spremembah in izpopolnitvah zakona o javnih uslužbenih in predlog zakona o podaljšanju mandata delavskih svetov. Odbor

bor bo podal tudi mnenje o kazenskih določbah zakona o davku na osebne dohodke državljanov.

Odbor za gospodarske organizacije pri zboru proizvajalcev se bo sestajal v ponedeljek, ko bo moral izreči svoje mnenje o predlogu zakona o spremembah in izpopolnitvah zakona o elektrogospodarskih organizacijah. Nato bo obravnaval predlog zakona o podaljšanju mandata delavskih svetov in predlog statuta Zveze obrtnih zbornic in Zveze trgovinskih zbornic Jugoslavije.

Predlog zakona o davku na dohodek iz avtorskih pravic bo edina točka dnevnega reda seje odbora za prosveto pri zveznem zboru, ki je napovedana za 23. decembra.

Prihodnji teden bosta zasedala tudi odbor za socialno politiko in ljudsko zdravje pri zveznem zboru ter odbor za

vprašanja dela in socialnega zavarovanja pri zboru proizvajalcev zaradi obravnavanja predloga zakona o spremembah in izpopolnitvah zakona o delovnih odnosih, kakor tudi zaradi mnenja o odločbi o minimalnih osebnih dohodkih delavcev v gospodarskih organizacijah.

Vse te zakonske predloge bosta obravnavala tudi zakonodajna zbora pri obeh zborskih zvezne ljudske skupščine.

BILANCA ZASEDANJA V PARIZU

Francija ne more biti zadovoljna

OD NAŠEGA STALNEGA DOPIŠNIKA

PARIZ, 19. dec

Za izpolnitev plana nosijo odgovornost občine

Predlog družbenega plana 1959 mariborskega okraja na seji okrajnega odbora SZDL

MARIBOR, 19. dec. (Po telefonu.) Danes je bila v Mariboru razširjena skupna seja okrajnega odbora SZDL in okrajnega komiteja ZKJ, kateri so med drugimi gosti prisostvovali tudi predsednik izvršnega sveta LRS Boris Kraigher ter člana izvršnega sveta Tone Bole in Vlado Majhen. Obravnavali so predlog družbenega plana mariborskega okraja za leto 1959 in naloge, ki jih postavljajo pred politične organizacije.

Uvodoma je o značilnostih plana podrobneje govoril podpredsednik OLO Tine Lah, navajajoč pri tem nekatere osnovne naloge zveznega in republiškega družbenega plana. Zlasti je poudaril možnosti, ki jih dajejo spremembe sistema delitve dohodkov gospodarskim organizacijam in ljudskim odborom, da več store na področju družbenega standarda in na področju izven industrijske dejavnosti.

Predlog plana predvideva na področju družbenega standarda predvsem investiranje za racionalnejšo stanovanjsko izgradnjo, za komunalno, ceste in vodovode, za kulturno, prosvetno in zdravstveno službo. Zato je izredno važno, da občine čimprej obravnavajo svoje družbene plane in da politične organizacije začno aktivno delati za njihovo uresničitev. V občinskih planih je predvideti kombinacije sredstev okraja, občine in podjetij za objekte s področja kmetijstva, trgovine, obrti in ostalih panog družbenega standarda. V kombinaciji teh sredstev pa bo treba pritegniti tudi nekatere objekte okrajnega pomena (mlekarno v Mariboru, bolnišnico v Slovenj Gradcu, nekatere ceste in šole).

V izpravi so udeleženci poudarili nujnost političnega dela za zagotovitev boljše preskrbe prebivalstva in za povečanje življenjskega standarda. Zlasti se bo treba boriti proti miselnosti, da so predvidena vlaganja gospodarskih organizacij na področju družbenega standarda prevelika. V Mariboru in drugih središčih bo potrebno zlasti urediti pomanjkljivo trgovinsko mrežo, investirati v obrate

družbene prehrane ter še nadalje vlagati kar največ v stanovanjsko in komunalno izgradnjo.

Tone Bole je poudaril, da bo potrebno vložiti veliko truda tako v ekonomskem, organizacijskem in političnem smislu, da bo tako doseženo planirano povečanje narodnega dohodka in prav tako pa tudi povečanje storilnosti. Po njegovem mnenju bo zlasti potrebna previdnost na področju gradbene dejavnosti, ker je letos zabeleženo največje povečanje cen gradbenega materiala. Prav v mariborskem bazenu. Tu nastajajo nesorazmerja, ki jih ne bo mogoče rešiti s koncentriranjem sredstev v stanovanjskih skladih, temveč bo treba presoditi, če ne bo kazalo del teh sred-

stev stanovanjskih skladov nameniti za industrijo gradbenega materiala.

Prav tako bo zahtevalo predvideno povečanje kmetijske proizvodnje za 12 odstotno mobilizacijo vseh sil, zlasti glede na to, da letošnji jesen kmetijske akcije niso bile 100-odstotno uresničene. Prav tako bo potrebno v investicijskih za kmetijstvo dati večjega poudarka ukrepom, ki bi zagotovili boljše ponudbo kmetijskih pridelkov v industrijskih središčih.

Predsednik Boris Kraigher je naglasil odgovornost podjetij in občin glede na to, da bodo v podjetjih znatna sredstva za skupno porabo. Ta sredstva bo treba čim bolj smotrno izkoristiti za izboljšanje življenjske ravni. Namen spremembe sistema delitve dohodkov je, da se le-ta tako izpolni, da se v skladu z našim gospodarskim razvojem da čimveč možnosti za dvigovanje proizvodnosti dela. V nadaljevanju je Boris Kraigher govoril o predlogu zakonske uredbe o proporcionalni

obdavčitvi. Ta prehod ne pomeni le tehnične olajšave pri izračunavanju obdavčitve, marveč bistveno spreminja odnose pri delitvi dohodkov. Cena delovne sile dobiva z njim drugačnejši značaj. Nekvalificirana delovna sila v podjetju postaja dražja kot kvalificirana in s tem se dviga interes za pridobivanje višje kvalifikacijske strukture zaposlenih, kar je tudi pogoj za večjo proizvodnost. Korekture v delitvi dohodkov dajejo večje možnosti za dvig proizvodnje.

Govorec o družbenem planu mariborskega okraja je Boris Kraigher dejal, da vsebuje napete proporce in bodo potrebna resna prizadevanja za njegovo uresničitev. Ena najvažnejših nalog zavestnih sil bo doseči čim večje sodelovanje med podjetji in občino v prizadevanju za večjo proizvodnost. Sicer pravi varnost, da bi znatno večja sredstva podjetij dobila inflatorno tendenco. Vsa odgovornost za izpolnitev plana pada na politiko občin in okrajev — je zaključil tovariš Kraigher.

Vojna industrija za široko potrošnjo

BEOGRAD, 19. dec. (Tanjug). V zadnjih letih se naše vojne tovarne čedalje bolj pojavljajo na trgu z različnimi izdelki. Za široko potrošnjo izdelujejo kmetijske stroje, motorje za notranji izgorevanje, mototrikle, bicikle, aluminijasto in emajlirano posodo, dele motorjev, izdelke kemične industrije in drugo.

Letos so vojne tovarne povečale proizvodnjo blaga, namenjenega široki potrošnji, za 27%. Najbolj so povečale proizvodnjo delov za kmetijske orodje in stroje, kjer sodelujejo podjetja vojne industrije kot kooperanti. Tu se je proizvodnja povečala za 68%, proizvodnja delov za motorje za 40%,

medtem ko so v kemični industriji zaznamovali povečanje za 28%, v strojni industriji pa za 27% v primerjavi z lanskim letom.

Proizvodnjo vojne industrije označujejo stabilizacija osvojenih izdelkov, razširjenje izbire predmetov za široko potrošnjo in uvajanje novih izdelkov, kakor so stroji za tekstilno industrijo, bicikli »Pretisa« in deli za bicikle, nov tip aparatov za gospodinjstva, vozila za komunalne potrebe, novo kmetijsko orodje, foto-aparati itd.

Za proizvodnjo vojnih tovarn je prav tako značilno razvijanje novih oblik poslovanja, kakor tudi njihovo nadaljnje vključevanje v intenzivnejše delo strokovnih združenj in drugih organizacij jugoslovanskega gospodarstva ter vse večja usmerjenost k proizvodnji za domači trg in izvoz.

Vojne tovarne so letos mnogo prispevale kmetijstvu s proizvodnjo raznega kmetijskega orodja, raznih strojev in njihovih delov. Več vojnih podjetij je poslalo na trg 1000 težkih plugov za globoko oranje, okoli 700 kultivatorjev in kultivatorskih sejalnic, okoli 120 ton naprav za pripravljanje živinjske krme, okoli 4000 aparatov za zatiranje rastlinskih škodljivcev, večje količine traktorjskih prikolice, delov za kombaj-

ne in druge kmetijske stroje, posode za mleko itd. Nekatera podjetja vojne industrije izdelujejo tudi kemikalije, za-zaščito rastlin.

Seznam predmetov, ki jih že sedaj dajejo na trg podjetja vojne industrije, je zelo raznovrsten. Med drugim obsega emajlirano in aluminijasto posodo, kovinsko galanterijo, detergente, celulozo in nekatere predmete, ki jih izdelujejo po inozemskih licencah: šivalne stroje, mototrikle, majhne potniške avtomobile, aparate za gospodinjstva itd. Vojna industrija bo prihodnje leto poslala na trg še mnogo drugih izdelkov.

Letos se je sodelovanje vojnih tovarn s civilnimi posebno razširilo. Vojne tovarne kooperirajo v proizvodnji raznih odlikov, delov za motorje in motornih vozil ter drugega. Poleg kooperacije z domačimi proizvajalci se vojna industrija usmerja tudi na sodelovanje z inozemskimi podjetji, kolikor je to gospodarsko upravičeno.

Danes so izdelki naših vojnih tovarn znani ne samo doma, temveč so se uveljavili tudi na inozemskem trgu. Poleg rudarskega eksplozivnega materiala, Dieslovih motorjev, primusov, ki so zelo iskani, so letos dosegli dobre rezultate v izvozu odlikov, armatur, aluminijaste posode ter industrijske nitroceluloze. Samo letos se je izvoz predmetov za široko potrošnjo, ki jih izdeluje vojna industrija, povečal za 40% v primerjavi z lanskim letom.

Nove potniške tarife

v rečnem, pomorskem in letalskem prometu

BEOGRAD, 19. dec. (Tanjug). Na seji upravnega odbora Zvezne prometne zbornice so razpravljali o vzkladitvi cen za prevoz potnikov v posameznih prometnih panogah.

Nove tarife za prevoz potnikov v rečnem, pomorskem in letalskem prometu bodo veljale od 1. januarja prihodnjega leta in bodo vsaj za 15% višje od trenutnih. Tarife za prevoz potnikov po železnici, ki je že v veljavi, tarife za prevoz potnikov v rečnem prometu bodo za okoli 20 odstotkov večje kakor sedanje, v lokalni pomorski plovi za 18 odstotkov, na pomorskih progah daljših razdalj pa za okoli 12 odstotkov. Prav tako bodo spremenjene tarife za prevoz potnikov tudi v letalskem prometu.

S povečanjem tarife za prevoz potnikov po železnici za 15 odstotkov in nameravanjem povečanjem v drugih prometnih panogah naj bi se vskladilo izkoriščanje razpoložljivih prometnih sredstev z znatno povečanim številom potnikov. Leto 1959 so po železnici prepevali nekaj nad 58 milijonov potnikov, letos pa 182 milijonov. Letala jugoslovanskega aerotransporta so prepevala letos 130.000 potnikov, leta 1959 pa 12.600. Z ladjami Jadranske linije plovbe so letos prepevali 5,5 milijona potnikov, leta 1959 pa okoli 3 milijone. V rečnem prometu so letos prepevali 1.100.000 potnikov, l. 1959 pa nekaj nad 700.000.

Res je, da dohodki od prevoza potnikov ne krijejo izdatkov. Lani so bili skupni dohodki pri vseh prometnih panogah od prevoza potnikov 20 milijard 504 milijard 800 milijonov dinarjev, letošnji dohodki pa 27 milijard 984 milijonov, izdatki pa

32 milijard 802 milijona. Če bi prihodnje leto obdržali dosedanje tarife, bi znašali dohodki 24 milijard 567 milijonov dinarjev, izdatki pa 35 milijard 884 milijonov dinarjev. — Iz gube v potniškem prometu krijejo sedaj na železnici z dohodki iz blagovnega prometa, v pomorskem prometu z dotacijo, v rečnem prometu deloma z regresom, deloma z dohodki od prevoza blaga, v letalskem prometu pa z dotacijo.

Nove cene za prevoz potnikov v posameznih prometnih panogah bodo pozitivno vplivale tako na razvoj posameznih panog, kakor tudi na razpored potnikov glede izkoriščanja prometnih sredstev.

V letalskem prometu

Beograd, 19. dec. (Tanjug). Pristojni organi zveznega izvršnega sveta so danes določili naslednje tarife za prevoz potnikov v notranjem civilnem letalskem prometu: Beograd—Zagreb 3.400 din, Beograd—Ljubljana 4.200, Beograd—Bled 4.400, Beograd—Skopje 3.400, Beograd—Ohrid 5.800, Beograd—Titograd 4.600, Beograd—Sarajevo 3.500, Beograd—Dubrovnik 5.800, Beograd—Hercegnovi 5.800, Beograd—Split 6.000, Beograd—Tivat 6.000, Zagreb—Ljubljana 1.000, Zagreb—Bled 1.200, Zagreb

OGLAS
• SLOVENSKEM
• POROČEVALCU
• GOTOV
• USPEHI

Ponovno kmetijsko tekmovanje

za rekordne pridelke pšenice, koruze in sladkorne pese

BEOGRAD, 19. dec. (Tanjug). Tekmovanje za rekordne pridelke v kmetijstvu, ki ga prireja Zveza kmetijsko-gozdarskih zbornic Jugoslavije, se bo nadaljevalo tudi v prihodnjem letu. Upravni odbor zveze je določil nove pogoje tekmovanja, po katerih se razen pšenice in koruze vključuje v tekmovanje tudi pridelava sladkorne pese. Razen tega so poostreni pogoji za nagrade, medtem ko je sam sistem tekmovanja nekoliko spremenjen.

V letošnjem tekmovanju so prejele vse organizacije, ki so dosegle določen pridelok, iste nagrade. V prihodnjem letu bodo organizacije, ki so dosegle zahtevane pridelke, dobile prav tako določene nagrade, toda v vsaki skupini tekmovalcev, od katerih se zahteva določen pridelok na ustreznih površini, bo ugotovljen zmagovalec z najboljšim rezultatom. Zmagovalci bo prejeli znatno večjo nagrado kakor drugi tekmovalci, ki so izpolnili samo pogoje.

Za pridelok najmanj 100 stotov pšenice na ha bo podeljena nagrada 7 milijonov dinarjev, toda organizacija ali individualni kmet v sodelovanju s kmetijsko zadrugo, ki doseže na tej površini najboljši pridelok, bo prejela nagrado 10 milijonov dinarjev. Organizacija, ki pridelala na 50 ha najmanj po 80 stotov pšenice ali na 100 ha po 70 stotov pšenice, bo prejela nagrado 4 milijone dinarjev, medtem ko bodo najboljši pridelovalci v teh skupinah prejeli po 6 milijonov dinarjev.

Po propozicijah tekmovanja za rekordni pridelok koruze se bo drugače nagradjeval pridelok na suhi zemlji in drugače na namakani zemlji. Vsaka kmetijska organizacija ali individualni pridelovalec v kooperaciji z zadrugo, ki pridelala na 2 ha povprečno po 200 stotov suhega koruznega zrna ob namakanju zemlje, bo prejela nagrado po 7 milijonov dinarjev, zmagovalec v tej skupini pa 10 milijonov dinarjev.

Za nagrado 4 milijone dinarjev za pridelok koruze ob namakanju zemlje je treba na 80 hektarov pridelati po 160 stotov, na 100 ha pa povprečno po 150 stotov suhega koruznega zrna, medtem ko bodo zmagovalci v teh skupinah prejeli nagrade po 5 milijonov dinarjev. V pr

Oh robu

Mikojan gre v goste

Obiski, kakršnega pričakujemo te dni v Washingtonu, niso preveč v navadi v diplomatskem svetu. Le malo je primerov, da bi podpredsednik vlade obiskovali diplomatske zastopnike v tujini, še manjkrat se je to zgodilo v sovjetski diplomatski službi; če pa gre podpredsednik sovjetske vlade Mikojan v goste k sovjetskemu veleposlaniku v Washingtonu Mensikovu, potem se ni treba preveč čuditi, če to vzbudi val komentarjev po vsem svetu.

To še posebno velja glede na to, da bosta Mikojan sprejela Dulles in celo verjetno Eisenhower, poleg tega pa mora biti obisk zares razen, če so Američani toliko popustili v svojih predprijetih, ki so jih držali še posebno v zvezi z obiski iz Sovjetske zveze, ter dati Mikojanu diplomatski vizum. In navsezadnje, preveč bi bilo tudi navedeti, da gre za obisk, da gre samo za družaben obisk.

Prvo, kar pride opazovalcu na misel ob imenih Mikojan in Mensikov, je trgovina. Mensikov, kot je znano, se že ves čas svojega službovanja v ZDA na vse pretege zavezuje za razširitev gospodarskih odnosov med Sovjetsko zvezo in ZDA. Mikojan pa je znan kot eden izmed trgovinskih strokovnjakov ZSSR. Vsi dosedajni poskusi razširiti trgovino so se izjalovili in sicer iz vrste razlogov. V ospredju je seveda ameriški zakon o embargu na strateško blago, in danes je malo blaga, ki ga ne bi mogli, če bi hoteli, označiti kot strateškega. Druga ovira je način plačevanja ali zamenjave. Zato je res, da je malo blaga, ki bi ga hotel ZDA nabavljati v Sovjetski zvezi, ali bolje, nikakor ga ni toliko, da bi se trgovina na podlagi blagovne izmenjave kdaj v kako razvila. Američani so pa že zlasti naj rekli, da ni nobenih ovir, ki bi preprečevale kupovanje ameriškega blaga in da se lahko trgovina te vrste začne takoj. Toda to bi pomenilo plačevanje v dolarjih ali v zlatu, na kar Sovjetska zveza neče ali ne more privoliti. Premier Hruščev je v razgovoru s senatorjem Humphreyem omenil kreditne in sicer v zvezi z ene milijarde dolarjev. Toda za kaj takšnega bi morali v ZDA temeljito spremeniti svoj miselnost, pa tudi svoje zakonodaje. Znano je, da ima ameriška vlada precejšnje težave s tem, tudi kadar je naklonjena misli, da bi dobila ta ali ona država ameriški kredit. Poleg tega pa obstaja še vrsta znakov, ki kažejo, da ZDA nikakor niso naklonjene misli, da bi dale kakršne koli kredite Sovjetski zvezi. Dulles je v zvezi s krediti izjavil nekaj v tem smislu, češ, Sovjetska zveza nam je objavila gospodarsko vojno. Ali naj ji damo trgovinske kredite, zato da bo to vojno lažje dobila.

Morda je nastala v stališču Washingtona prav zadnje dni kakšna sprememba, toda to je kaj malo verjetno. Zato bi vse kazalo, da ne gre pričakovati prevelikih senzacij; na področju gospodarskih odnosov med ZDA in Sovjetsko zvezo. Sicer pa tega tudi v najboljšem primeru ne bi mogli praviloma pričakovati: Mikojan bo na popolnoma zasebnem obisku in v takšnih primerih ponavadi ne pride do državnih sporazumov.

Gre torej za izmenjavo mnenj, predvsem med sovjetskimi veleposlanikom v Washingtonu in Mikojanom, pa tudi med ameriškimi državniki in Mikojanom. In če gre za izmenjavo mnenj, potem lahko pač upravičeno pričakujemo, da se bodo menili tudi o drugih stvareh in ne samo o gospodarskih odnosih. So nekateri, ki celo trdijo, da bo šlo predvsem za druge stvari.

Pri tem je treba opozoriti, da prihaja Mikojan v Washington ne nekaj dni po koncu zasedanja NATO v Parizu, zasedanja, ki je označilo sovjetske predloge za rešitev berlinskega vprašanja kot ultimatum in sklenilo uporabiti silo, če bo treba, za obrambo zahodnih pravic v Berlinu. S tem, bi lahko rekli, je Zahod vrnil ultimatum za ultimatum, in kolikor ne bo prišlo do pametnega popuščanja, bi lahko to postalo usodno.

Vse to se seveda le ugibanja, ki pa niso preveč neutemeljena glede na to, da gre za obisk na razmeroma visoki ravni, ki bi imel tudi temu primerno težo.

Razgovori, a o čemu?

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

BONN, 19. dec. (po telefonu). Redko se zgodi, da se novinarji na tiskovni konferenci glasno nasmejejo informacijam iz prve roke predstavnika neke vlade. Zahodno-nemški šef za tisk, državni sekretar von Eckart je danes doživel tak neprijeten incident, ko je po prihodu iz Pariza informiral stotino domačih in tujih novinarjev o vladni oceni pariškega atlantskega »festivala«. Govoril je o velikih nesoglasjih in spori med Francijo in ostalimi članicami OEEC in dodal, da je naslednje jutro na seji ministrskega sveta Atlantskega pakta, ki je razpravljala o berlinskem vprašanju, vladala taka popolna sloga in enotnost, kot da nesoglasij ni. Skupina nemških novinarjev se je na to tako glasno nasmejala, da je šef za tisk moral še enkrat poudariti, smejte se ali ne, kar sem rekel, odgovarja resni.

Bonnška ocena zasedanja NATO je na splošno v znamenju poudarjanja popolne enotnosti predstavnikov 15 dežel pri zavrnitvi sovjetskih predlogov, ki je bila izražena tako odločno, da ni prostora za nobene spekulacije o nesoglasjih med vladami. Toda, kot se je zgodilo pred dvema dnevnoma tudi v Parizu, je von Eckart tudi tokrat v svojem obširnem in skrbno stiliziranim »ekspoziciji« ostal samo pri poudarjanju soglasne zavrnitve, ni pa niti z eno besedo omenil tistih konkretnih delov pariškega komuniciranja, v katerih je govorila o nadaljnjih korakih v odgovor na sovjetske zahteve in pripravljenosti za razgovore o nemškem vprašanju ter s tem v zvezi o statusu Berlina.

Sele na dodatno vprašanje novinarjev je predstavnik vlade odgovoril, da so bile »zahodne sile in Zahodna Nemci-

ja vedno pripravljene na razgovore o varnosti in razorožitvi« in da so tudi sedaj »resno pripravljene« proučiti vse probleme evropske varnosti in oborožitve brez postavljanja kakršnihkoli pogojev z vzhoda in zahodne strani na dnevi red morebitne konference.

Konferenca, o katere nivoju in terminu v Bonnu se danes nimajo jasni predstavi, bi bila lahko uspešna le, če sta obe strani pripravljene na razpravo o vseh vprašanjih. To je vsekakor nov element v zahodnonemškem stališču.

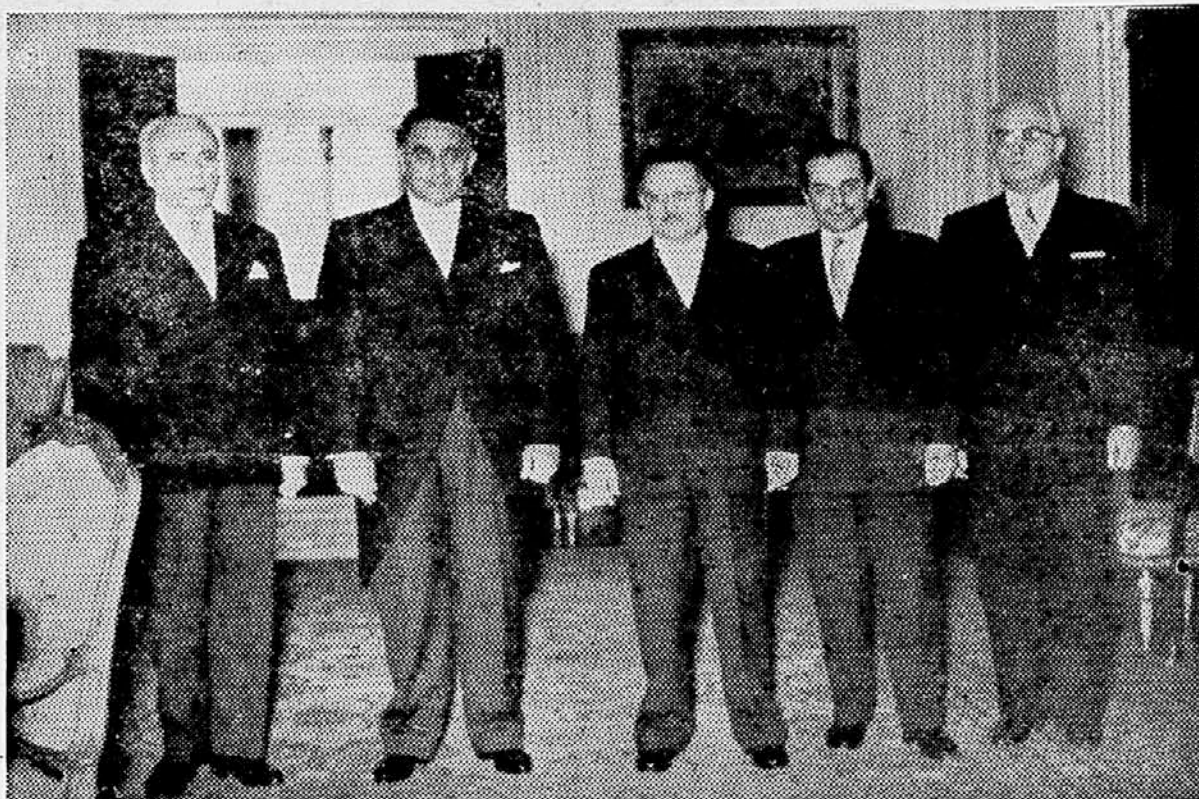
Toda kot tukaj poudarjajo, gre za »sveženj« vprašanj z ene in druge strani. V Bonnu še ni rečeno kaj bi moralo biti v zahodnem sveženju. Toda če se v skladu z nedavno Adenauerjevo napovedjo v tem sveženju znova pojavi vprašanje nemških vzhodnih meja, bi bila za Sovjetsko zvezo to ver-

jetno nesprejemljivo visoka cena za morebitno razpravo o načrtu Rapackega, mirovni pogodbi ali drugih vprašanjih, ki jih je Zahod do sedaj zavračal. Šef socialističnih demokratov Ollenhauer je v svojem članku prav tako postavil kot glavno nalogo zahodnonemške politike razgovore med vzhodom in zahodom ter je označil dosedanje taktiko vlade kot poskus izogniti se tej nalogi in omejiti celoten problem na »politično moč«. S socialno demokratske strani poudarjajo, da bi utegnilo biti prihodnje leto leto odločitve za Nemčijo, če bo vlada revidirala svoje dosedanje stališče.

Ceprav zastopnik vlade danes ni odgovoril na vprašanje o možnosti vzhodne in zahodne »asistencije« pri morebitnih bodočih razgovorih, je sodišče v Karlsruhe, s tem, da je zaključilo zadevo bega bivšega šefa tajne policije Johna, odgovorilo na vprašanje o odnosu med obema Nemčijama.

Pred sodiščem je bil Johnov prijatelj, zdravnik Wohlgenuth, ki ga je John obtožil, da ga je leta 1954 ugrabil in da John pravzaprav ni prostovoljno prekršil sektorske meje. Sodišče je zavrnilo to obtožbo, oprostilo Wohlgenutha, za katerega se je pokazalo, da je v dogovoru z Johnom pripravil njegov senzacionalen obisk Vzhodu. Obrazložitev bo verjetno zaprepastila mnoge bonnske »teoretike« odnosov med dvema Nemčijama. Po mnenju sodišča namreč politični razgovori z Vzhodno Nemčijo, če nimajo namena rušiti obstoječega reda, niso kaznivi. Wohlgenuth je bil kot se je pokazalo — res samo posrednik med Johnom in vzhodnonemškimi funkcionarji v pripravi razgovorov in to po mnenju sodišča ni kazniv. Tako je doblj zadoščenje tudi drugi »samoiniciator« v iskanju stikov na vzhodni strani sektorske meje: minister Schäffer, ki so mu po njegovem berlinskem »izletu« že priklitali etiketo »velezidajalca«.

Djordje Zelmanović

BEograd, 19. dec. (Beograd). Novi izredni poslanik in opolno močeni minister Libanona v Jugoslaviji Farid Habib je položil danes venec na grob neznanega junaka na Avallu. Osemnajstega decembra je g. Habib, kot smo poročali, izročil svoje akreditivne podpredsedniku izvršnega sveta Edvardu Kardelju, ki v odsotnosti predsednika Tita opravlja posle predsednika republike. (Glej sliko)

ZDA: 4 - tonski satelit

Američani so izstrelili 3960 kg težak satelit, ki naj bi postal radijska relejna postaja — Raketa tehta 109 ton in je visoka 25 m — Satelit ne leti nad Sovjetsko zvezo

WASHINGTON, 19. dec. AP. Predsednik Eisenhower je sinoči sporočil, da so v poskusnem središču ameriškega letalstva v Cape Canaveralu izstrelili medcelinski balistični izstrelak vrste »Atlas«, ki je v času dveh ur našel svoj tir okrog zemlje.

Novi umetni satelit kroži v višini med 184 in 1472 kilometri in je opremljen s posebnimi napravami. Tehta okrog 3960 kilogramov, torej skoraj štiri tone in je odletel v smeri s hitrostjo več kot 27.000 kilometrov na uro. Zemljo obleti približno vsakih sto minut.

Poskus so napravili v za ameriške okoliščine nenavadni tajnosti. Uradno sporočilo je bilo izdano šele potem, ko je izstrelitev uspela.

Pričakujejo, da bo satelit ostal na svojem tiru okrog 20 dni, nato pa bo verjetno dosegel zemeljsko ozračje in zgorel. Novi satelit oddaja signale na valovnih dolžinah 107,97 in 107,94 megaciklov. — Nad južnim delom Združenih držav bo viden kot zvezda.

Po dvajsetih urah izstrelitev bodo iz kontrolnih postaj na zemlji s pomočjo posebne sistema za zvezo lahko postavljali satelit v vprašanje. — Del tega sistema je magnet v satelitu, ki lahko sprejema, tako radijske signale, kot izgovorne besede, nato pa jih s pomočjo navodil iz kontrolne postaje spet oddaja na zemljo. Sele nocoj bo znano, če je ta satelit sploh oddajal satelitu in jih spet dobili nazaj na Zemljo. Sinočni prvi poskus v tem pogledu ni bil najuspešnejši. Sporočeno je bilo tudi, da je glavni namen te vrste ameriških poskusov, da bi dobili satelit, ki bi bil relejna postaja za radijske postaje.

London, 19. dec. (AP-AFP). Britanski znanstveniki so izstrelitev ameriškega umetnega satelita označili za »velik podvig«. »To je največji umetni

satelit, ki so ga doslej izstrelili v tir okoli Zemlje« — je izjavil britanski strokovnjak za rakete, profesor Massey. Ta profesor je med geofizikalnim letom vodil britanski komite za rakete.

Ameriški umetni satelit, ki so ga izstrelili včeraj iz poskusnega središča v Cape Canaveralu, je težak skoraj štiri tone, medtem ko je bil do danes najtežji predmet, ki ga je človek izdelal in poganil v vesolje, sovjetski »Sputnik III«, ki je bil težak 1327 kg.

Izstrelitev ameriškega satelita je izzvala v Veliki Britaniji splošno začudenje, ker pred izstrelitvijo o tem ni bilo nobenih vestí. Največja radiotele-skopska opazovalnica v Jodrell Banku o amerškem umetnem satelitu ni objavila še nobenih vestí. Strokovnjaki te opazovalnice so se namreč v trenutku, ko so bile objavljene vesti o izstrelitvi, ukvarjali z običajnimi astronomskimi opazovanji.

Ko so ga vprašali, kaj misli o možnosti, da so ameriški znanstveniki na tem, da izstrelijo satelit s človekom, je britanski strokovnjak Massey izjavil, da je za tak podvig treba poprej rešiti še celo vrsto vprašanj poleg vprašanja sile rakete, ki bi ponesla tak satelit, »omejevanje hitrosti

Ernest Dezentje: Djakarta

Slavna trdnjava

V TOREK, 23. DECEMBRA BO PREDSEDNIK TITO S SVOJIM SPREMSVOM STOPIL NA INDONEZIJSKA TLA. PRVO MESTO, KI GA BO OBISKAL, BO DJAKARTA, PRESTOLNICA REPUBLIKE INDONEZIJE. OD TU SE BO ZE NASLEDNJI DAN ODPELJAL V BOGOR, NATO V BANDUNG IN KONČNO NA OTOK BALI, KJER BO SKUPNO Z GOSTITELJI PRICAČAL NOVO LETO

V XVI. stoletju, preden so prišli Holanci v Indonezijo, je bilo na kraju, kjer je danes Djakarta, pristanišče Sunda Kelapa, skozi katero so sundanski kralji trgovali s Portugalski in Holanci. Sunda Kelapa so nato osvojili bantamski sultan, ki so prvi dovolili Holancem, da so se naselili v bližini Djokdjakarte, kakor se je pristanišče po novem imenovalo. Ime pomeni »slavna trdnjava«, vendar pa so Holanci ime kmalu skrajšali na Djakarta. Bantamski sultan je kmalu spoznal, da spreminjanje Holanci svoje trgovino v trdnjavo. Ko je prošil za pomoč Britance, je bilo le-teh mnogo premalo, da bi se uprli Holancem, ki so najprej požgali britansko postojanko nato pa zavzeli tudi vso Djokdjakarto in jo požgali. Sredi ruševin so Holanci zgradili močno trdnjavo, ki so ji dali ime Batavia.

V začetku in v Bataviji živeli samo moški. V XVIII. stoletju pa se je evropska naselbina povečala že na 10.000 ljudi, ki so začeli ustanavljati pravo kolonijo. V Bataviji je začela rasti Holandska v malem, saj so prevzeli od svoje prvotne domovine način za gradnjo hiš in so v Djarkarti gradili celo prekope.

V XVII. stoletju je bila Batavia središče za trgovino z vsem vzhodom, v XVIII. stoletju pa je začela njena moč pešati. Leta 1732 jo je razorala epidemija malarije. Leta 1740 je bilo v njej redih, ki so izbruhnili v kitajskem delu mesta, poklanjanje tisoč ljudi. Tudi vojne med Britanijo in Francijo v tem času, ki so prizadele tudi Nizozemsko, so škodile Bataviji. V času Napoleona je Britanija prevzela oblast v Indoneziji in je dežela za nekaj časa dobila britanskega guvernerja. Kljub temu, da je vladal le malo časa, je britanski guverner uvedel vrsto upravnih sprememb. Leta 1824 pa je oblast v Indoneziji spet prevzela Nizozemska.

Zgodnja zgodovina Batavije se ne razlikuje mnogo od zgodovine podobnih središč kolonialnih imperijev po vsem svetu. V Djarkarti je še danes mnogo zgodovinskih spomenikov iz tistih časov. Toda v zadnjem stoletju se je Djakarta, odnosno Batavia, kot se je imenovala po nizozemsko, spremenila v sodobno trgovsko mesto, središče trgovine in financ, pa tudi državne uprave. Še hitreje se je Djakarta začela razvijati po drugi svetovni vojni. Tisti deli mesta, kjer so bile pred vojno zasebne vile, so sedaj spremenili v mestno središče. Nove stanovanjske naselbine gradijo danes pri Kebajoranu, okrog pet milj daleč od Djarkarte.

Djakarta ima zelo sodobno pristanišče, in enega izmed največjih letališč v Aziji. Indonezijske zračne linije so sedaj v celoti last države, ker je Indonezija leta 1954 odkupila vse delnice nizozemske družbe KLM. Letala družbe preletijo več kot 50.000 km na dan.

Niž nenavadnega ni, če je Djakarta, kot glavno mesto in središče Indonezije, imela vlogo v indonezijskem boju za neodvisnost. Že pred vojno je bila Djakarta sedež gibanj za neodvisnost in je v Djarkarti so bile polne indonezijskih rodoljubov. Tudi med japonsko okupacijo je bila Djakarta središče gibanj za neodvisnost in dr. Sukarno je med vojno v Djarkarti objavil pet načel panče sile, na katerih temelji ustava sedanje Indonezije. Že dva dneva po japonski vdaji, 17. avgusta 1945, so indonezijski voditelji razglasili neodvisno republiko.

Ko je Indonezija tudi uradno postala suverena, septembra leta 1949, so bili vsi obredi v Djarkarti. Avgusta 1950 je bila razglašena enotna država Indonezija. Djakarta pa je postala glavno mesto. V Djarkarti živi sedaj okrog dva milijona ljudi, ki so po večini zaposleni

Odložil sem analize, pozabil na umetnostne šole ter na Evropo; pustil sem, da me je naplaval daljno Južno morje in potrkal sem na vrata Bung Karno-ve umetnostne galerije v Djarkarti.

Bung Karno je domači, ljubeznjivi priimek za predsednika indonezijske republike dr. Sukarno in njegova umetnostna zbirka Lukisan — Lukisan Koleksi združuje danes več sto dragocenih umetniških slik raznih svetovnih avtorjev tja do Francozo, Svicarjev, Američanov in — nenavadno — zlasti številnih Nizozemcev, Italijan Borsari je prispeval v zbirko celo zvesto kopijo Mone Lize. Vendar pa v zbirki prevladujejo umetniki Daljnega Vzhoda, še posebej domači indonezijski avtorji. Bung Karno je namreč tudi sam umetnik. Celotno leto 1927, ko se je začel gibanje za boj proti nizozemskim kolonialistom, je našel sredi med svojimi političnimi naletom tudi tibe trenutke, ko se je podajal v prirodo in slikal. Casopis Pikiran Ra'jat, ali kot bi mi rekli Ljudska misel, ki ga je izdajal, je še pod nizozemsko vlado objavil marsikatero njegovo ostro karikaturu. S slikanjem pa ni prenehal tudi takrat, ko so ga že Nizozemci izgnali. Tak je ostal tudi v svobodi in marsikatero steno je poslikal sebi v zabavo ter v okras prostora, in marsikatero dragoceno umetnino, od starinskih ur do sodobnih slik je zavaroval pred uničenjem in shranil.

In za skupino obiskovalcev, ki jim odpro vrata v stebrišče dvorane s temi zbirkami, se mi je zdelo, da sem vstopil v te dvorane tudi sam. Če bi smel fantazijo še močnejšo, bi celo povedal, da je pristopil predsednikov častni slikar mojster Dul-lah in me vodil skozi klasične stene, ki so se razmahile same od sebe, vse šire in šire v samo čudovito otoško deželo z njenim soncem in njenimi ljudmi, ki jim je koža postala mehko bronasta, in ki človeka pogledajo s temnimi, baržunastimi očmi, da mu je toplo, čeprav je tujec.

In zakaj ne bi imel fantazije? Koliko bajselovne fantazije ima samo njihov slikar A. G. Sobrat. Njegovi plesalci tradicijskega onalnega plesa Djoged, oblečeni v pisana in zlato tkana oblačila, se zvišajo v nenavadnih gibih in pozah, v kakršnih so nekoč upodabljali svoja budistična božanstva. Ko pa je ta sodobni slikar prikazal na slikah smrt kralja Airlanga, je sprožil privlačne grozljivih pošasti, ki se jih ne bi sramovali noben veliki evropski surrealist. Morda je ta bujna, nezadržna fantazija prav tista nenavadna moč, ki jo dedujejo ljudje z Južnega morja že stoletja in ostajajo v njej vselej mladi in nikoli naveličani, kajti realnega časa ne čutijo.

v vladnih službah in v trgovskih hišah. Tu so sedeži tujih predstavnikov, tu tiskajo največje število indonezijskih listov, tu opravijo največ trgovskih in finančnih transakcij s tujino. Djakarta se je navzela spet svojega indonezijskega značaja. Na ulicah so goste vrste dreves, okrog vladnih palač so lepi vrtovi, ljudje živijo kjer delajo, uradi pa so v najhujši vročini zaprti. Če velja trditve, da je Djakarta mesto spominov, pa še bolj velja trditve, da je Djakarta mesto načrtov za bodočnost; zgradijo svobodno Indonezijo, kjer bodo ljudje živeli v bratstvu in enakosti, do česar so si pridobili po dolgi desetletjih boja vso pravico.

Glej samo te pravilne čapje z dolgimi kljuni in pisanim perjem, ki se spletajo v dekorativno vizijo, in tam spatec človeško-živalske oblike v plamenih neke nadnaravne dežele. A ne le legende, pravljice in miti — tudi povsem sodobne teme so danes nekateri doživeli podobno, kot so jih njihovi predniki pred sto in sto leti. Kako na drobno je natrpal človeške figure pod baldahinčki z resicami in kraguljički zraven spreveda mask.

Basuki Abdullah: Dekle iz Sola

pa male živali in velike rastline. Slike v svojih oljnatih podobah slikar Widja, ki je hotel prikazati ljudsko življenje na otoku Bali in slavnostni prihod predsednika Sukarna v mesto.

Drugi, sodobniški so se sicer lotili sodobnega življenja v slikarsko sicer bolj sodobni, čeprav ne seveda še vedno dosledno predmetnih in dekorativnih oblikah, toda tudi tu so ostali zvesti stari tradiciji in domačemu življenju. Kot živopisane gobeline je naslikal Bamus Made Nadera svoje prizore indonezijskih ljudi, golih do pasu s širokimi slamnimi na glavah, s košaricami sadja in darili za riževne boginje, s srpi za sečnjo visoke trave in otroci v naročju ter pod nogami. Ti ljudje, ki živijo in delajo, so navzoči skoraj v vsaki sliki. Kako vztrajno je šel

Kavčuk, nafta, cink. Ti trije proizvodi so nedvomno še dandanes osnova vsega indonezijskega gospodarstva. Kavčuk, nafta, cink: tri surovine, ki jih je treba šele predelovati, da bi iz njih dobili končne izdelke in jih plasirali na svetovni trg.

Indonezijsko gospodarstvo je dedič tipično kolonialnega gospodarstva razvoja. Kolonije v obeh zahodnega kapitala že od nekdaj niso predstavljale kraja, kjer bi se sploščalo vlagati večja sredstva in ustvarjati takšne pridobitniške panoge, kjer se vložen denar povrne šele po daljšem razdobju. Zato se je v Indoneziji (nizozemski kapital je bil pri klasičnih kapitalističnih načelih zaradi nekaterih vzrokov še posebno doleden) razvijalo plantazno kmetijstvo, ki je pridelovalo kavčuk, rudarstvo, ki se je omejevalo predvsem na cink in deloma mangan, ter pridobivanje nafte. Ob osvoboditvi izpod nizozemske oblasti je obdržal nizozemski kapital v rokah večino prometa med otoki, banke, rudnike, tovarno sladkorja in večino ostalih važnejših gospodarskih objektov. Še leta 1952 je tuji kapital investiral v Indonezijo dve milijardi in 100 milijonov dolarjev. Od tega je pripadalo Nizozemcem milijard in pol, Američanom 210 milijonov, Francozom in Belgijcem nekaj več kot 150 milijonov in ostalim približno 52 milijonov dolarjev. Cenena delovna sila je omogočala izredno visoke profite.

slikar Subanto za delavci na polju, ki so se v žgočem soncu krepčali s požirkom hladne arake. V senci sva stopila k debelu kruhovcu z ovalnimi plodovi, ki jih je umerjeno tiho naslikal njegov sosed Rustamadji. Z možlino, brezkompromisno, a hkrati poetično risbo, je Affandi začel tla, ki je peljal po cesti svojega slepega očeta ob bambusovi palici. Toda ne mislite si, da niso znali ujeti tudi smešnega trenutka? Njihov Hendra si je

Gospodarstvo otoške republike

Februarja letos je indonezijski parlament sredi hude politične krize zaradi zaostrovanja spora z Nizozemsko ob Zahodnem Irianu nacionaliziral večino nizozemskega imetja. Samo v prestolnici Djarkarti so izmed

Basuki Abdullah: Delo na polju

277 nacionaliziral 112 nizozemskih podjetij. Udarac je bil hud za Nizozemce; za Indonezijo pa tudi. Kapital je namreč prišel odtekat, tok investicij je naglo usahnil. Parlament je nato sprejel zakon, po katerem imajo tuji investitorji iste pravice in dolžnosti kakor domači. Postavili pa so jim še pogoj, da sme investirati v indonezijske gospodarske objekte samo tisti, kdor stalno živi na indonezijskem ozemlju.

in peščenja široko razkrite prste na nogah; žena, ki jo je upodobil Sudjojomo pred moškino mrežo, je skoraj polna nekega ekspresionističnega strahu pred neznanim. Toda v vseh je nekaj plemenite lepote, ki vzcveti še posebej v podobah mladih deklic z otoka Bali, z rožnatimi cvetovi v laseh in paljhačo v rokah, s črnimi čipkami preko telesa in z lotosom v rokah. A med vsemi one deklice iz Sola, ki jo je naslikal Basuki Abdullah klečečo z ogledalom ob zelenkastem skoraj impresivno ozadju, ne bom pozabil.

To težnjo, pokazati človeka lepega, pa sem odkril celo v tistih slikah, v katerih so hoteli upodobiti človekovo silo, nasilje in upor, v motivih iz njihove protikolonijalne vojne. Ko je Joes Soepadjo naslikal padlega generala Sudirman, ki mu je gledal izpod roba rumenega suknjica, in roka, ki se mu je stegnala v vojaški pozdrav ob sicer nepokrit

Kmetijska proizvodnja v družbenem planu LR Slovenije

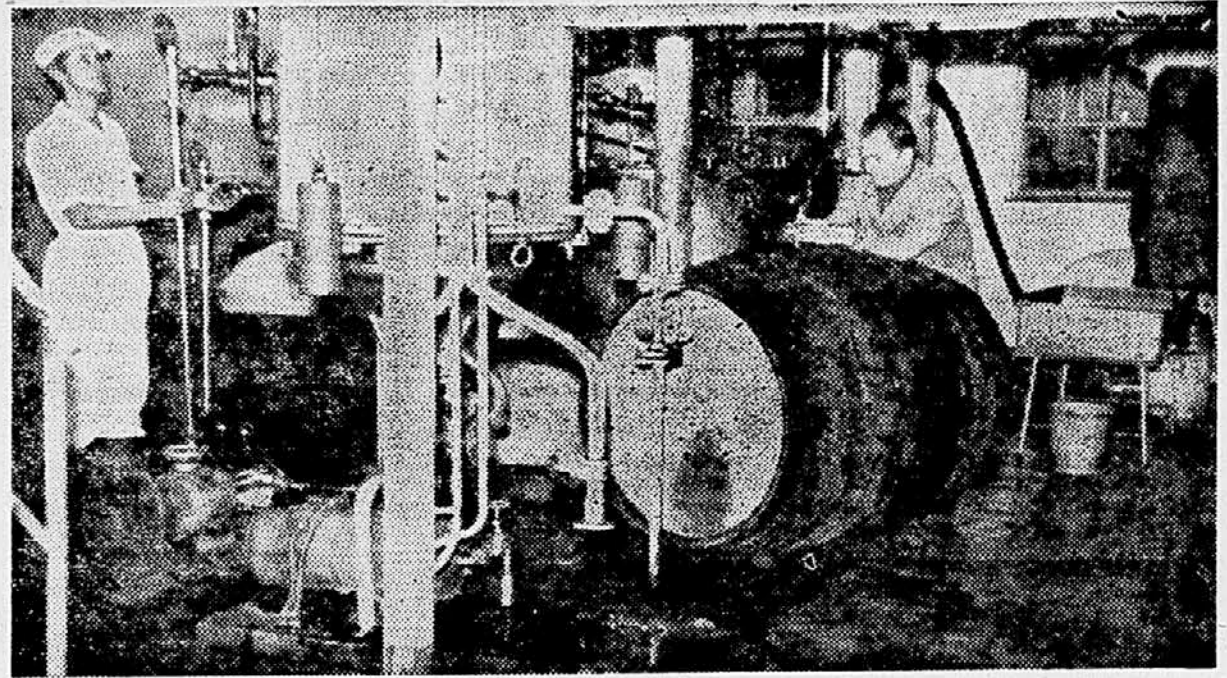
Ze bežen pregled cele vrste konkretnih ukrepov in akcij, ki jih postavlja predlog družbenega plana za prihodnje leto pred naše kmetijstvo, kaže, da se bo kmetijska proizvodnja hitro povečala v skladu s predvidevanji perspektivnega načrta. Računa se, da bo dosežena ob srednjih vremenskih razmerah povprečno za 9,4 odst. večja kmetijska proizvodnja, kakor je bila letošnja. S tem bo doseženo 54 odst. predvidenega povečanja kmetijske proizvodnje do leta 1981.

Glede na to naj omenimo nekatere konkretne ukrepe in akcije, ki naj zagotovijo povečanje kmetijske proizvodnje, ter rezultate, ki jih pričakujemo od uporabe omenjenih ukrepov in od izvajanja akcij. Predlog družbenega plana računa med drugim, da bo na razpolago za nadaljnji razvoj kmetijske proizvodnje v

prihodnjem letu okoli 7,6 milijard dinarjev investicijskih sredstev. Nabavljenih bo 53 težkih in 380 srednjevelikih ter lažjih traktorjev, 50 kombajnov in 15 žitnih sušilnic. Za izvedbo melioracijskih osuševalnih in namakalnih del je predvidenih 600 milijonov din, za ureditev 10.000 ha travnatih površin, zlasti črednih pašnikov, pa okoli 300 milijonov din investicijskih sredstev. Umetno bo osemenjenih v prihodnjem letu že 153.000 krav ali 60 odst. vsega stoeža. Na kmetijskih posevkih je predvidena izgradnja mlečnih farm z visokoproduktivno mlečno živino, v okviru združenih poslovnih zvez in kmetijskih posestev pa bo postavljenih 18 pitališč za teleta, za kar je določenih 500 milijonov din investicijskih sredstev. Prihodnje leto bo prav tako zaključena gradnja 3 farm za bekone s skupno

zmogljivostjo 14.000 bekov pri dvakratnem obračanju. Pri perutninski farmi v Zalogu je treba zgraditi še objekt za 10.000 kokoši nesnic in klavnico za perutnino, na Dolškem pa povečati farmo za nadaljnjih 20.000 rac, za kar bo treba zagotoviti 415 milijonov din. V akciji za doseganje visokih donosov je bilo zajetih letošnje jesensko setev okoli 13.500 ha ali nad eno četrtino vse površine pod setev. Za pridelek 35 do 40 stotov pšenice na hektar je predvidena v dobi vegetacije poraba okoli 800 kg gnojil na hektar. Setev hibridne koruze je predvidena na površini 10.000 ha, površina hmeljevih nasadov pa naj bi se povečala od sedanjih 2640 na 3400 ha. Obnovljenih naj bi bilo približno 1700 ha sadnih nasadov, v vinogradištvu pa 700 ha nasadov. To je seveda samo en del konkretnih ukrepov, ki jih zahteva predlog družbenega plana za povečanje kmetijske proizvodnje v prihodnjem letu, da bi dosegli pričakovane donose pri pšenici, ječmenu, koruzi, krompirju, hmelju, detelji in travniškemu senu na eni strani, ter 4000 ton prirastka pri govedu, 6000 ton pri prašičih, 200 ton pri perutnini, 50 milijonov litrov več mleka in 8 milijonov več jaje v živinorejski proizvodnji na drugi strani. Razen tega bodo splošne združene organizacije 20.000 telet, 5000 mlade govede tipa baby beef, 11.400 glav ostale gove, 140.000 mesnatih prašičev itd.

Na podlagi tako povečane kmetijske proizvodnje računa družbeni plan z okoli 11-odstotnim povečanjem količine tržnih presežkov in primerljivi z letošnjim letom. Razumljivo, da se bo količina tržnih presežkov hitro povečala iz leta v leto prav tako, kot bo naraščala iz leta v leto tudi kmetijska proizvodnja, glede na to je povsem jasno, da se mora izboljšati preskrba prebivalstva, stabilizirati trg s kmetijskimi proizvodi, in utrditi cene, ki ustrezajo povečani ponudbi. Večja proizvodnja bo seveda zahtevala tudi primerne ukrepe, da ne bi propadel del proizvodov. Zato postavlja družbeni plan pred kmetijske zadruge nalogo, da zgradijo primerne prostore za pripravo blaga za trg, to je manjše hladilnice, predelovalnice sadja, sušilnice, obrate za predelavo sadnih sokov in druge podobne objekte, ker bodo le na ta način lahko preprečile kvarjenje odkupljene blaga.

V tovarni mlečne prahu Murska Sobota proizvajajo tudi grozdni sladkor za potrebe raznih brezalkoholnih pijač in za zdravilstvo. Med trgatvijo so vsak dan pridelali za več ton grozdnega sladkorja. Vinarska zadruga iz Ormoža je dala dnevno predelati 6000 litrov svežega mošta za grozdni sladkor.

Za rigolanje je vse pripravljeno

Kmetijska zadruga Črnomelj je končala vse priprave za rigolanje stebel. Izdelala je elabrat za površino okoli 52 hektarjev. Najtežje je bilo urediti zavezo z lastniki zemlje. Tudi to je sedaj urejeno. Nekaj lastnikov je zemljo odprodalo, nekateri so z zadrugo sklenili najemne pogodbe za dobo 15 let, nekaj pa je takih, ki bodo dali zemljo v zameno.

Na melioriranih površinah predvidevajo predvsem pridelovanje žit, pozneje pa bi šli postopoma na krmne rastline, odnošen na tiste kulture, ki se bodo pokazale najbolj donosne za to zemljo. Na takem kompleksu bo možna uporaba vseh sodobnih kmetijskih strojev in drugih agrotehničnih pripomočkov. Z rigolanjem bodo pričeli takoj, ko bodo dopuščale vremenske prilike. To nalogo bo opravila Zadruga proizvajalna poslovna zveza Bela krajina, ki ima za to na razpolago potrebne stroje.

Tudi v kmetijski zadrugi Dragatuš se pripravljajo na rigolanje stebel. Glavna ovira dosedaj so bili tudi pri njih neurejeni odnosi z lastniki zemlje. To je bilo vprašanje, ki se je vlečlo dolgo časa in o njem je bilo veliko razprav. Po vzgle-

du črnomeljskih združnikov so pričeli sedaj urejevati te odnose tudi v Dragatušu. Pri tem je vredno poudariti, da je občinski odbor proizvajalcev letos na dveh sejah obravnaval vprašanje kmetijske proizvodnje in med drugim sprejel sklep, da je treba takoj pričeti s preoravanjem stebel, ki zavzemajo v Beli krajini velike površine dobre zemlje, ne donosajo pa skoraj ničesar.

Mlekarji so ocenjevali svoje proizvode

Lani v septembru smo imeli v Ljubljani prvič po osvojitvi ocenjevanje mlečnih proizvodov, združeno z mlekarjsko razstavo. Je bilo predloženih 41 vzorcev sira in ocenjevanja odsledj vsako leto. Zaradi objektivnih težav se je letos to ocenjevanje zavleklo celo v mesec december. Bilo je v začetku decembra v Ljubljanijskih mlekarnah.

Zaradi je omenjenih objektivnih težav je bila letos tudi udeležba nekoliko slabša; za ocenjevanje je bilo predloženih 41 vzorcev sira in 13 vzorcev masla. Pred ocenjevanjem so bili vsi vzorci preiskani v laboratorijih Ljubljanijskih mlekarj, ocenjevala jih je 7 član-

ska strokovna komisija, ki jo je vodil tov. inž. Srečko Šabec, prof. Mlekarjske šole v Kranju. Splošni vtis ocenjevanja je, da je bila letos tudi kvaliteta za spoznanje slabša kot lani; pri sirih bi se to dalo razložiti na ta način, da je mnogim obratom poleti primanjkovalo blaga, pa niso mogli poslati na ocenjevanje dovolj do zrelega sira. Pri maslu, ki je itak sveže, pa seveda to opravičilo ne velja. Morda je tudi količina nekoliko strožje ocenjevala, kar pa je seveda potrebno, če naj taka ocenjevanja dosežejo svoj namen. V naslednjem nekaj naj-večjih rezultatih:

Pri tridih sirih ementalskega tipa je letos Ljutomer nadkrilil Vrhniko z dvema točkama, tako da je Vrhnika na drugem mestu, Bohinj (K. Z. Stara Fužina) pa na tretjem. Prvo oceno za sir goveje je dosegla mlekarja v Kranju, drugo pa Murska Sobota. Pri siru trapistovski sir — čeprav z manjšim številom točk — je dosegla mlekarja KZ v Bistri ob Sotli, kar je vzbudilo presenečenje, kar pa obenem dokazuje, da je tudi v manjših in slabše opremljenih obratih mogoče dosegati proizvajalce svoj razvojni taksi obrati navadno razpolagajo s prav dobrim mlekom. Istotako sta dosegli prve ocene za trapistovski sir — čeprav z manjšim številom točk — mlekarja v mestu in Tolmin. Pri edamskem siru sta dosegli prvo oceno mlekarji Skofja Loka in Kobarič, ki sta se tako znani po odlični kakovosti te vrste sira. Pri melkijskih sirih so dosegli prvo oceno Ljubljanijske mlekarne za bel srbski sir, pri topljenih sirih Ljubljana in Murska Sobota, pri maslu pa Ljubljana in Skofja Loka. Šest vzorcev masla je dobilo drugo oceno, eden tretjo, dočim so bili štirje sploh izločeni, kar gotovo preseneča.

Enako kot lani, je ocenjevanje tudi letos priredil Mlekarjski odsek Zbornice za kmetijstvo LRS, ki je dal na razpolago tudi delna sredstva. Mojstri, ki so razdelili izdelke prve in ekstra kvalitete bodo namreč nagradjeni s primernimi denarnimi nagradami. Kot že rečeno, bodo taka ocenjevanja odsledj vsako leto, kar je torej nekaj let v sosednji republiki Hrvaški. Mislimo pa, da bi bilo lahko v bodoče tako ocenjevanje redno združeno tudi z razstavo za občinstvo.

**»Tta v LJUBLJANI
ZE V TOREK POPLDNE**

Beograd, 19. dec. (Tanjug). Na svoji večerajšnji seji je upravni odbor Zveze kmetijskih in gozdarskih zbornic priznal nekatere rezultate, ki so jih kmetijske organizacije dosegle v tekmovalni za rekordne donose v proizvodnji pšenice in koruze, in rezultate, ki so jih dosegli pri prizadevanju za visoke donose pšenice in koruze.

V tekmovalju za rekordne donose v proizvodnji pšenice je edino kmetijsko gospodarstvo Vinkovci izpolnilo pogoje za nagrado 5 milijonov dinarjev, ker je doseglo na površini 2 ha povprečen donos 91,50 metrskih stotov pšenice na hektar. Še pet organizacij bo v tekmovalju za rekordne donose pri proizvodnji pšenice dobilo tolažilno nagrado. Kmetijsko gospodarstvo Beograd, uprava Padinska skela je dosegla na 2 ha povprečni donos 80,24 metrskih stotov na hektar in bo zato dobilo tolažilno nagrado 2 milijona dinarjev, medtem ko bodo po milijon dinarjev dobili okrajno kmetijsko poskusno posestvo v Peči za proizvodnjo 81,62 metrskih stotov pšenice na hektar, kmetijsko posestvo Nova Pazova za doseženo proizvodnjo 80,30 metrskih stotov na hektar in kmečka delovna zadruga »Sava Cvetković« v Dragocvetu pri Svetozarevu za proizvodnjo 80,59 metrskih stotov pšenice na hektar.

Najboljše rezultate v tekmovalju za rekordne donose koruze je dosegel kmetijsko-industrijski kombinat »Beograd«, uprava »Pionir«, ki je na 2 ha namakanjem dosegel 198,48 metrskih stotov suhega koruznega zrna na hektar in na ta način dosegel pravico do nagrade 10 milijonov dinarjev. Nagrado 10 milijonov dinarjev bo dobila tudi uprava tega kombinata »Lepušnica«, ki je na 2 ha brez namakanja dosegla povprečni donos 165,23 metrskih stotov koruze na hektar. Nagrado 10 milijonov dinarjev za visoko proizvodnjo koruze bo dobila tudi splošna kmetijska zadruga Novi Gradec pri Virovitici, ki je na 2 ha brez namakanja dosegla donos 160,23 metrskih stotov suhega koruznega zrna na hektar.

Kmetijsko posestvo Srem pri Rumi, ki je na 2 ha doseglo povprečni donos 154,10 metrskih stotov na hektar brez namakanja, bo dobilo tolažilno nagrado 5 milijonov dinarjev, kmečka delovna zadruga »Slavonija« v

Novakih pri Virovitici bo dobila za doseženo proizvodnjo na 2 ha 146,5 metrskih stotov na hektar tolažilno nagrado 3 milijona dinarjev. Tolažilno nagrado 2 milijona dinarjev bo dobila prav tako tudi uprava »Padinska skela« kmetijskega kombinata »Beograd« zato, ker je na 3 ha dosegla povprečno proizvodnjo 144,47 metrskih stotov suhega koruznega zrna na hektar z namakanjem. Kmetijska uprava »Partizanski laz« v kmetijskem kombinatu »Beograd« bo za doseženo proizvodnjo 126 metrskih stotov na hektar na površini 10 ha dobila nagrado 5 milijonov dinarjev. Tolažilno nagrado 2 milijona dinarjev bo dobila tudi kmečka delovna zadruga »Sava Cvetković« iz vasi Dragocvet pri Svetozarevu zato, ker je na površini 2 ha dosegla povprečni donos 133,75 metrskih stotov suhega koruznega zrna na hektar z namakanjem. Pri podelitvi te nagrade se je upoštevalo, da je bila koruzna parcela 10-odstotno poškodovana po toki in da bi bil, v kolikor ne bi bilo te škode, donos za 10% večji.

V prizadevanju za doseg visokih donosov pšenice je najboljše rezultate dosegel kmetijsko-industrijski kombinat »Beograd«, uprava »Pionir«, ki je na 200 ha ostvarila povprečni donos 59,62 metrskih stotov na hektar in tako pridobila pravico do nagrade 2 milijonov dinarjev.

Uprava »Brestovac« tega kombinata je na parceli 100 ha dosegla donos 58,38 metrskih stotov na hektar, za kar bo dobila nagrado milijon dinarjev. Za uspešno prizadevanje za visoke donose bo dobila nagrado milijon dinarjev tudi uprava »Pionir« industrijsko - kmetijskega kombinata »Beograd«, ki je na 100 ha dosegla povprečno 59,6

TISKOVNA KONFERENCA PRI PREDSEDNIKU OLO LJUBLJANA DR. DERMASTH

Danes bo tramvaj peljal zadnjikrat

Dve leti pred rokom je bila končana glavna rekonstrukcija ljubljanskega mestnega prometa, ki je stala 1 milijardo 700 milijonov dinarjev — Otvoritev nove avtobusne proge danes ob 15. uri pred Magistratom

Nova avtobusna krožna proga Moste—Poljane—Magistrat—glav. kolodvor—Zale—Motte, bo slovesno odprta prav takoj ob treh popoldne pred ljubljanskim Magistratom. Po slovesni otvoritvi nove proge bo seja mestnega sveta, na kateri bodo odborniki poslušali poročilo okrajnega sveta za komunalne zadeve o rekon-

strukciji mestnega prometa, zatem pa bo »pokop« starih ljubljanskih tramvaja. V programu, ki je pripravljen za to priložnost bodo sodelovali Ježek, Špela, Boris in RTV Ljubljana.

S tehničnimi podatki o rekonstrukciji mestnega osebnega prometa in njegovem razvoju v Ljubljani sploh, je no-

vinarje seznanil predsednik sveta za komunalne zadeve ing. Prezelj. Kot je znano, je prvi tramvaj peljal po ljubljanskih ulicah septembra 1901. leta, torej pred več kot pol stoletja. Od tedaj dalje se je mreža tramvajskih prog razširjala po vsem mestu. V desetletjih pa je seveda vozni park bil vse bolj dotrajan. V prvih povojnih letih, tja do leta 1951, ni bilo nobenih sredstev za obnovo vozil, le do Ježice je tega leta speljal trojebus. Čez dve leti, leta 1953 je bilo na zahtevo prometnih organov treba nekaj tramvajev zaradi varnosti iz prometa sploh odstraniti. Tedanji mestni ljudski odbor je imenoval posebno komisijo, ki je proučila stanje ljubljanskega mestnega prometa in predlagala, da se mestni osebni promet rekonstruira v dveh etapah. V prvi etapi se je izločilo iz prometa dotrajane tramvaje, 25 po številu, nadomestili pa so jih trojebusi in avtobusi. V drugi etapi pa naj bi se tramvaj postopoma zamenjal. Mestni odbor in zbor proizvajalcev taktirnega MLO sta se po daljši razpravi odločila, da se po ljubljanskih ulicah uvede trojebusi in avtobusi promet iz več razlogov. Predvsem po ozihi ljubljanskih ulic ni bilo mogoče izpeljati dvotirnih tramvajskih prog, kar je za reden promet nujno. Prva etapa rekonstrukcije je bila končana 1956. leta. Konec leta 1957 so se pojavile možnosti pospeševanja rekonstrukcije prometa zaradi ugodnih kreditov. Prišlo se je z delom v drugi etapi, ki bo danes končana, dve leti pred planiranim rokom. Rekonstrukcija naj bi se namreč končala najkasneje do leta 1961.

Stroški prve etape so znašali 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, druge etape pa 414 milijonov 300 tisoč dinarjev, skupaj eno milijardo 700 milijonov dinarjev. Od te vsote je bilo za čisti mestni osebni promet porabljen 1,5 milijard dinarjev. Razen samih del pri rekonstrukciji prometa je bilo treba zgraditi v podjetju Ljubljana Transport delavnice, pralnice za avtobuse in troje-

buse, dve usmerjevalni postaji, obnoviti cestnice itd. Konec leta 1958 bodo znašale obveznosti Ljubljana Transport še 600 milijonov dinarjev za odplačilo kreditov.

Pri rekonstrukciji je imela ECZ v prometu 834 sedežev in 3713 stojšč, skupaj 4553 mest, komercialna hitrost vozil pa je bila 11 km na uro. Danes ima Ljubljana Transport v prometu 1612 sedežev in 3164 stojšč, kar pomeni 223 mest več, komercialna hitrost pa se je povečala na 18 km na uro ali za 63%. Tako je prej tramvaj vozil od Ajdovšnice do Sentvidca 36 minut, danes pa 12 minut, razen v konicah. Dolžina prog je znašala 48,2 kilometra, danes pa 58,2 km.

Poseben problem v mestnem osebnem prevozu so takoimeno imenovane konice, ki jih bo treba odpraviti na ta ali oni način. Da se zagotovi reden promet. Okrajni sindikalni svet je že predlagal, da naj bi v podjetjih in ustanovah uvedli različne začetek dela, tako kot imajo urejeno povsod, kjer so težave v mestnem osebnem prometu. Tak delovni čas naj bi uvedli od 5,45 do 8,15 ure. To se pravi, da naj bi nekatere podjetja začela delati 15 minut pred šestjo, zadnja pa 15 minut po osmi uri. Tak delovni čas naj bi po predlogu veljal od 1. oktobra do 1. maja, ko je s prevozi najtežje.

Pri rekonstrukciji mestnega osebnega prometa so imeli prav posebne zasluge kolektiv Ljubljana Transporta in Karoserije. Okrajni svet za komunalne zadeve je zato predlagal naj se kolektivu, ki je zaposlen v mestnem prometu izplača iz sredstev OLO pol plača, posameznikom iz obeh podjetij, ki so se posebej izkazali, pa podeli nagrade. Št.

Teharje

Na obnem zboru osnovne organizacije Socialistične zveze so ugotovili, da je odbor dokaj uspešno opravljal svoje naloge. Po njegovi zaslugi so reorganizirali »Svobodo«, ki je dve leti le životalarja, sedaj pa je najbolj agilno kulturno društvo v občini. Odbor je uspešno sodeloval tudi s krajevnim odborom in mu pomagal pri njegovem delu. Po živahnih razpravah so dali priporočila predsedniku za njegovo požrtvovalno delo, nato pa so izvolili nov odbor. Ena prvih nalog novega odbora bo ustanovitev mladinske organizacije.

Novi filmi v Ljubljani

Luchino Visconti, eden največjih italijanskih filmskih in gledaliških ustvarjalcev (ki pa ga pri nas na žalost do danes še nismo mogli spoznati po njegovih filmih), je zvečer pred štiriimi leti film »Senso« z Alida Valli in 1955 zastopal na festivalu v Benetkah Italijo in — ni dobil nič. Ugled, ki ga je imel Visconti, pa je vseeno zadostoval, da so film prodali v tujino, in tu je potem, ko je bil v Italiji sprejet zelo, zelo hladno, začel nizati uspeh za uspehom. Najprej so ga v Franciji ocenili kot enega najboljših italijanskih filmov nasploh. V Angliji so bile o Viscontiju in njegovem delu napisane cele studije. Leta 1956 je nato postal »Senso« tudi v Italiji eden najboljših obiskanih filmov. Amerika mu je dala vstopno vizo in »Senso« doživlja povsod znova prave triumfe.

In to vse danes po tolikih letih. Mi ga bomo gledali od torka dalje v kinu »Union«.

Kino »Vie« bo za francosko-jugoslovanski film »La Tour, pazi se!« predvajal sovjetski film »Rodil se je človek«. Sovjetski kritiki so ga ocenili kot enega najboljših filmov lanskega leta.

aparati in material za fotoamaterske krožke, ozvočenje sol, radijski sprejemniki, magnetofoni, knjižne zbirke, pripomočki za matematiko, fiziko, kemijo, biologijo, strojništvo, medicino, in druge. Mnoge gospodarske organizacije in podjetja bodo povabila otroke na pogostitve in ogled delovnih prostorov. Prispevala bodo sredstva za šolski športni prireditve v Ljubljani. Lutkovno gledališče bo gostovalo v 21 krajih. Predstavam bo prisostvoval tudi dedek Mraz s spremstvom. Potujoči kino Ljudske univerze pa bo priredil predstave v 23 krajih.

Na glavni trg bodo razen prodajalnih še drugi objekti, ki sta jih pripravili Ljudska tehnika Slovenije in Letalska zveza Slovenije, podjetje »Kurzor« pa bo od 26. decembra dalje organiziralo prodajo novoletnih jelk.

Za vse prireditve je mogoče rezervirati vstopnice že sedaj. Zato bi bilo priporočljivo, da bi obiskali prostor na Gospodarskem razstavišču ne samo otroci iz Ljubljane, ampak iz vse Slovenije. Tu bodo morali prisrčno in pomoč prevzema podjetja in železnice, ki naj bi organizirala prevoz otrok v Ljubljano in nazaj.

V kinu »Soča« bo mladinsko gledališče priredilo otroško predstav z naslovom »Vodnjak zelja«. Od novega leta dalje bosta vsak teden dve redni predstavi za mladino, in sicer v četrtek popoldne in v nedeljo popoldne. Tudi ostala ljubljanska gledališča so pripravila posebne mladinske predstave, ki jih bodo obiskali tudi solariji iz okolice Ljubljane. Kino »Slavija« bo v prazničnih dneh predvajal matineje barvnih risank po znižanih cenah, ob 15. uri pa bo predstava risank v dvorani kina »Vie«.

Tudi druge občine se pripravljajo na prireditev novoletnih jelk. Predvsem pripravljajo sprejeme dedka Mraza, obisk gledaliških predstav, otroške selme, čajanke, zabave po solah in vrtih ter zelo bogata kolektivna darila. Ta kolektivna darila bodo za marsikatero šolo velika pridobitev (foto-

te dni je pripluta v novo koprsko luko iz Benetk italijanska ladja »Sabrina«. Natovorila je 200 ton cinka po naročilu celjske cinkarne kot izvoznika. Nakladalna dela je opravil kolektiv podjetja »Pristanišče - Koper«. Za bližnje dni je napovedan prihod še dveh večjih ladij. Nova tovorna luka je torej dejansko že začela obratovati. (Foto: Frenk)

Sport

S PLENUMA SAHOVSKE ZVEZE JUGOSLAVIJE

Turnirji in načrti dela za leto 1959

BEograd, 19. dec. (Tanjug). Na današnjem plenumu Sa-hovske zveze Jugoslavije so razpravljali o tekmovanjih in programu dela za prihodnje leto.

Turnir kandidatov bo septembra in oktobra (verjetno od 6. septembra do 29. oktobra), mednarodni federaciji pa bo zveza predlagala, naj bi prvih 14 kol igrali na Bledu, naslednjih sedem v Zagrebu in zadnjih sedem v Beogradu. Če bo FIDE vztrajala pri predlogu, da je turnir treba igrati samo na dveh krajih, tedaj naj bi na Bledu igrali enaindvajset kol, zadnjih sedem pa v Zagrebu ali Beogradu, o čemer bo pozneje odločil sekretariat zveze.

Izvedbo XIV. šampionata FLRJ je zveza zaupala Sa-hovski zvezi Srbije, ki naj se do 15. januarja 1959 odloči za kraj turnirja, ker se je za to organiziranje ponudilo več

mest. Verjetno bo vzeta v poštev ena izmed ponudb Beograda, Niša in Kragujevca. Turnir bo od 1. do 24. aprila 18 udeleženci, ki so pridobili to kvalifikacijo.

Mladinski šampionat so odredili na čas od 17. julija do 8. avgusta s 16 udeleženci, med temi tremi iz Slovenije.

Zenski šampionat bodo igrali od 5. do 24. oktobra s 16 igralkami, med temi dvema iz Slovenije.

V koledar prireditelj je bil sprejet dvoboj z Madžarsko (17. do 20. marca), s Sovjetsko zvezo (1. do 15. julija), turnir prve lige (15. do 21. maja), šahovski festival (22. do 24. maja), ženski dvoboj z Romunijo (25. do 28. aprila) itd.

Sahovska zveza Hrvaške je predlagala, da bi odpravili poifinalne turnirje. Udeleženci šampionata naj bi se kvalificirali neposredno z republi-skih prvenstev, tako bi dobili osem neposrednih finalistov, ostale udeležence pa bi izbrali po posebnem ključu, po katerem bi iz Slovenije sodelovala dva igralca.

Ker pomeni ta predlog temeljito spremembo dosedanjega sistema tekmovanja, je bilo sklenjeno, odločiti o njegovem sprejetju oziroma odklonitvi na prihodnjem plenumu v marcu 1959.

UMETNIKI ZA ŠPORTNIKE

Pobuda Kotskega kluba Ljubljana, da bi z lastno ple-javnostjo zbrala sredstva za izgradnjo umetnega igrališča v Ljubljani, je vse hvale vredna. Šaka namreč, da klub ne doka samo sredstev, marveč da je tudi sam pripravljen z delom prispevati h končnemu uspehu. Še posebno pohvalo zaslužijo umetniki, ki so bili takoj pripravljeni za nastop (za katerega ne bodo prejeli plačila) v pomoč športnikom pri njihovi nastopih. Mestni ljudski odbor in športniki so bile tako samo se okrepile dose-tanje tovaršice vezi.

PRED PRAZNIKOM OBČINE LITIJA

Praznik občine Litija, ki je posvečen spominu na borbo v Tisju 24. decembra 1941, pomeni tudi vsakoletni pregled dela in uspehov na gospodarskem in kulturnem področju v občini. Lahko rečemo, da je tudi letošnja bilanca dela pokazala lep napredek, kar je treba v prvi vrsti pripisati vedno večjemu uveljavljanju organov delavskega in družbenega upravljanja v občini, prizadevanju delovnih kolektivov in tesnemu sodelovanju teh faktorjev z občinskim ljudskim odborom.

SKUPNO REŠEVANJE KOMUNALNIH PROBLEMOM

Predvsem se je pokazalo uspešno sodelovanje kolektivov gospodarskih organizacij z občinskim ljudskim odborom na področju komunalne dejavnosti. Najuspešnejše tako sodelovanje je bilo doseženo z delavskim svetom Predilnice Litija na področju stanovanjske izgradnje; pri reševanju komunalnih problemov itd. Na tem primeru, ki ga lahko damo za vzor, so tudi drugi delovni kolektivi pričeli kazati vedno večji interes v bodoče sodelovati v večji meri pri reševanju številnih nalog v občini.

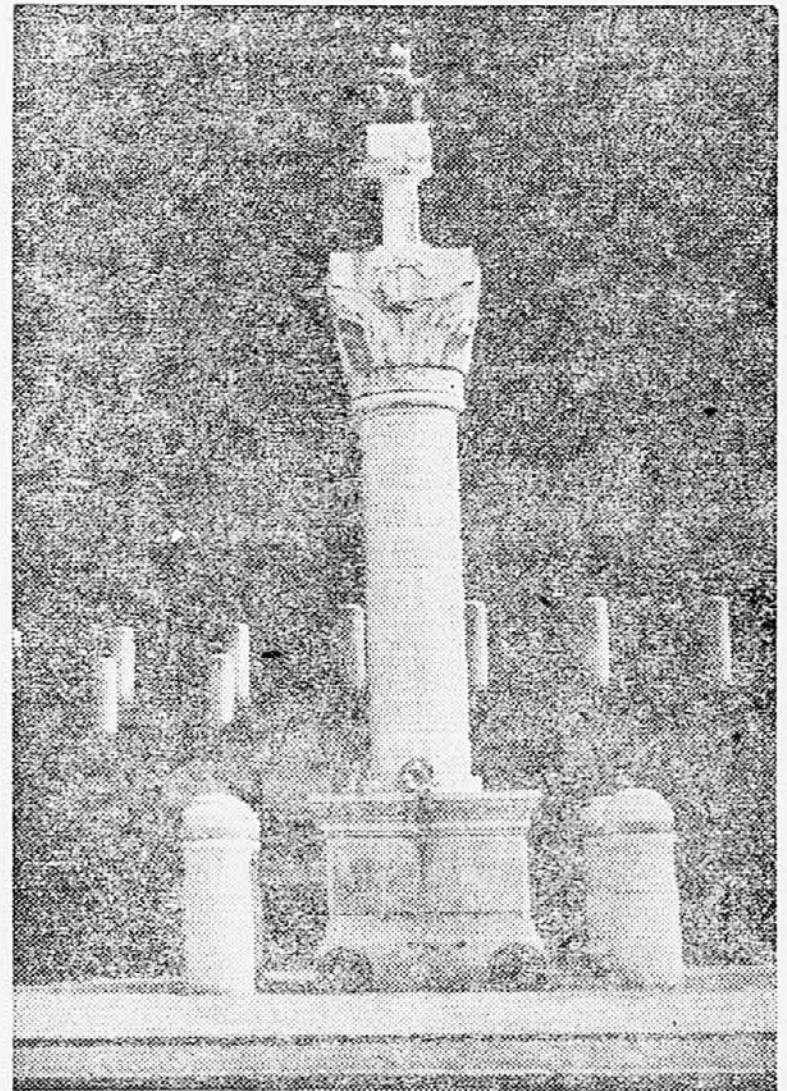
OBNAVLJANJE STROJNEGA PARKA V INDUSTRIJI

Skoraj v vseh industrijskih podjetjih je bilo potrebno zaradi zastarelosti in iztrošenosti strojnega parka pristopiti k rekonstrukciji. Samo v Lesni industriji v Litiji, ki je že prišla z rekonstrukcijo, se bo proizvodnja furnirja v prihodnjem letu dvignila nad 100%. Tovarna usnja, ki je v glavnem že zaključila z rekonstrukcijo, je uvedla celo vrsto novih proizvodov za široko potrošnjo in za izvoz. Zaradi velikega povpraševanja po gradbenem materialu, je Tovarna apna v Kresnicah pripravila vse potrebne elaborate, za uvedbo nove mehanizacije v kamnolomu — z rekonstrukcijo bo podjetje pričelo v naslednjem letu, kar bo znatno dvignilo proizvodnjo. Že nekaj let se vršijo priprave za rekonstrukcijo v Predilnici Litija, ki ima nad 70 let star in iztrošen strojni park. Rekonstrukcija v tem podjetju je nujna, ker se že kažejo znaki upadanja proizvodnje. Zamenjati bo treba nekaj strojev in izvesti druge investicije, kar bo zneslo nad 300 milijonov dinarjev. Podjetje bo pričelo rekonstrukcijo v naslednjem letu.

NOVE PERSPEKTIVE V KMETIJSTVU

Z namenom, da se zagotovi smotno izkoriščanje kmetijskih kapacitet za realizacijo načrtov kmetijskih posestev v občini, je sklenil občinski ljudski odbor zaručiti kmetijski posesti Ponoviče in Smartno pri Litiji. S tem ukrepom bodo dane večje možnosti za smotno izkoriščanje obstoječih objektov, izvesti smotnejšo zaposlitev delovne sile, znižati proizvodne in upravne stroške itd. Predvidevajo pa, da bodo uspehi pri novem podjetju kokuško farmo z okoli 3500 kokošmi, s čimer bo podjetje prispevalo v veliki meri k preskrbi potrošnikov v občini in izven nje. Lepa uspehe so dosegle tudi kmetijske zadruge v občini. Najboljše je dosegla zadruga v Gabrovki, ki je pričela letos z obratovanjem velike količine suhega sadja in povrtnin. S tem pa je omogočila tudi kmetijskim proizvajalcem neposredno in zagotovljeno prodajo sadja in povrtnin. Zato ni čudno, da je ravno ta zadruga dosegla največje uspehe pri kooperaciji s kmetijskimi proizvajalci.

Kmetijske zadruge so uspele s kooperacijo urediti nad 80 ha novih nasadov sadja (največ v Gabrovki), večje površine so zasejane z novimi sortami pšenice, krompirja itd. Zaradi velikih nalog v kmetijstvu, bo v občini pomnožen strojni park z 8 traktorji na priključke in še bi lahko naštevali. To so sicer prvi koraki v modernizaciji kmetijstva, za

dosego večjega donosa, vendar dovolj odločni za nadaljnje dosežke v kmetijski proizvodnji v občini.

Važen faktor za nadaljnji razvoj kmetijstva v občini in v Spodnjem Zassavju sploh, predstavlja v letošnjem letu ustanovljena Kmetijskogozdarska poslovna zveza v Litiji za področje občin: Litija, Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Radeče. Že dosežanje delo te gospodarske organizacije je pokazalo zelo lepe uspehe. Za isto področje je bila letos ustanovljena v Litiji tudi Kmetijska hranilnica in posojilnica, s čimer je bilo tudi finančno poslovanje približano zadrugam in kmetijskim proizvajalcem.

OBRTI BO POTREBNO POSVETITI ŠE VEČ SKRBI

Spričo hitrega razvoja gospodarstva v občini in porasta prebivalstva v industrijskih naseljih občine, se vedno bolj kaže potreba, da bi povečali število uslužnostnih in servisnih dejavnosti. Pospeševanje obrti pa ovira predvsem pomanjkanje lokalov. Pri bodoči stanovanjski izgradnji bo potrebno te stvari upoštevati, kajti dobro razvita obrt pomeni tudi dvigovanje standarda prebivalstva. Občinski ljudski odbor je že pričel reševati te probleme. V letošnjem letu je ustanovil nov obrtni pletilski obrat »Pletilka« v Litiji. Za drugo leto ima v načrtu razširiti to dejavnost in uvesti konfekcijsko izdelavo perila.

Letos je tudi strojno mizarstvo v Litiji dobilo nove obratne prostore in z njimi pogoje za razmah in povečanje proizvodnje. V Gabrovki pa je bil ustanovljen nov mizarški obrat. Tako gledamo lahko tudi na razvoj obrti v občini z optimizmom.

TUJSKI PROMET — IN ZASAVSKA CESTA

Eden najpomembnejših faktorjev pri razvijanju in pospeševanju tujeskega prometa, je vsakakor dobro organizirano gostinstvo. Zato je občinski ljudski odbor, dobro zavedajoč se tega dejstva, v letošnjem letu vložil precej sredstev za so-

dobno ureditev lokalov in za povečanje števila tujskih sob pri restavraciji »Pošta« v Litiji in za ureditev gostišča »Majolika« v Smartnem. Kaže pa se vedno večja potreba po nadaljnjem povečanju teh kapacitet; še posebno, ker bo prišlo slej ko prej do gradnje zasavske ceste.

Zaradi pospešenega gospodarskega razvoja v Zasavju, pomeni prebitje zasavske ceste na sektorju Renka—Zagorje (7 km) in ureditev zasavske ceste, nove in zelo široke možnosti nadaljnega hitrejšega gospodarskega razvoja, razvijanje turizma in pospeševanje kmetijstva z odpiranjem novih tržišč. Vedno bolj se kaže, da se vedno bolj povezujejo medsebojni gospodarski interesi zasavskih občin, zato bo potrebno to področje tudi povezati s komunikacijami — z zasavsko cesto.

Na Tisju so spregovorile 24. decembra 1941 partizanske puške in ml-traljezi. Ko je na večer tega dne orožje utihnilo ter so za represalije zagoreli slovenski domovi, je okupator smatral, da bodo ti ognjeni zublji predstavljali zmago nasilja, vsejali strah, ki naj prežene misli na upor. Toda ta ogenj, ta kres, je predstavljal začetek plamena oboroženega boja, ki se je razpiamtel v požar ter uničil sovražnika in vse, ki so sodelovali z njim... Iz spominov domačina — borca tov. BERČIČA

SKRB ZA ČLOVEKA — OSNOVNA NALOGA LJUDSKEGA ODBORA

Pri svojem delu imajo ljudski odbor, organi delavskega in družbenega upravljanja vedno pred očmi potrebe delovnih ljudi. Že v preteklem letu je bilo precej storjenega na področju stanovanjske izgradnje, letos pa so pristopili k nadaljnji, še širši stanovanjski izgradnji. V gradnji je 47 družinskih

Muzej NOB

stanovanj in 15 samskih sob in sicer trije bloki v Litiji, en v Smartnem in en v Kresnicah. Pri stanovanjski izgradnji sodelujejo poleg občinskega ljudskega odbora še Predilnica Litija, Tovarna usnja Smartno, Kresniška industrija apna, Kmetijska-gozdarska poslovna zveza in Zadruga hranilnica in posojilnica v Litiji. V pripravi so načrti za gradnjo upravnih prostorov in 12 stanovanj za komunalno banko in Zavod za socialno zavarovanje v Litiji. S pomočjo sredstev iz stanovanjskega sklada, gradi tudi 20 delavcev in uslužbencev svoja lastna stanovanja. Iz sredstev stanovanjskega sklada je ObLO izvršil adaptacije šol na Primskovem, v Stangi, v glasbeni in osnovni šoli ter v telovadnici v Litiji. V pripravi pa so načrti za gradnjo nove šole v Smartnem. Poleg tega je bila v letošnjem letu dokončana elektrifikacija 9 vasi na področju Primskovega, zgrajen je vodovod v Zavrstniku, nadaljuje se gradnja vodovoda v Gradišcu, javno razsvetljavo sta dobili vasi Sava in Vače, v gradnji je trafa postaja v Smartnem in še bi lahko naštevali. Zaradi nadaljnje stanovanjske izgradnje v Litiji je bila dograjena kanalizacija in prva faza vodovoda.

NADALJNJE PERSPEKTIVE

Morda naše poročilo ni najizčrpnjše, vendar smo skušali v kratkem povedati čimveč. Dejstvo je, da že nakazana dela in dejavnosti zgovorno pričajo, da je bilo delo občinskega ljudskega odbora pravilno zastavljeno in še več: vse perspektive kažejo, da je za razmah te ali one dejavnosti zadosti pogojev. Vsem občanom želimo k prazniku čimveč uspeha, ob storjenih delih pa še več zaupanja v svoje moči.

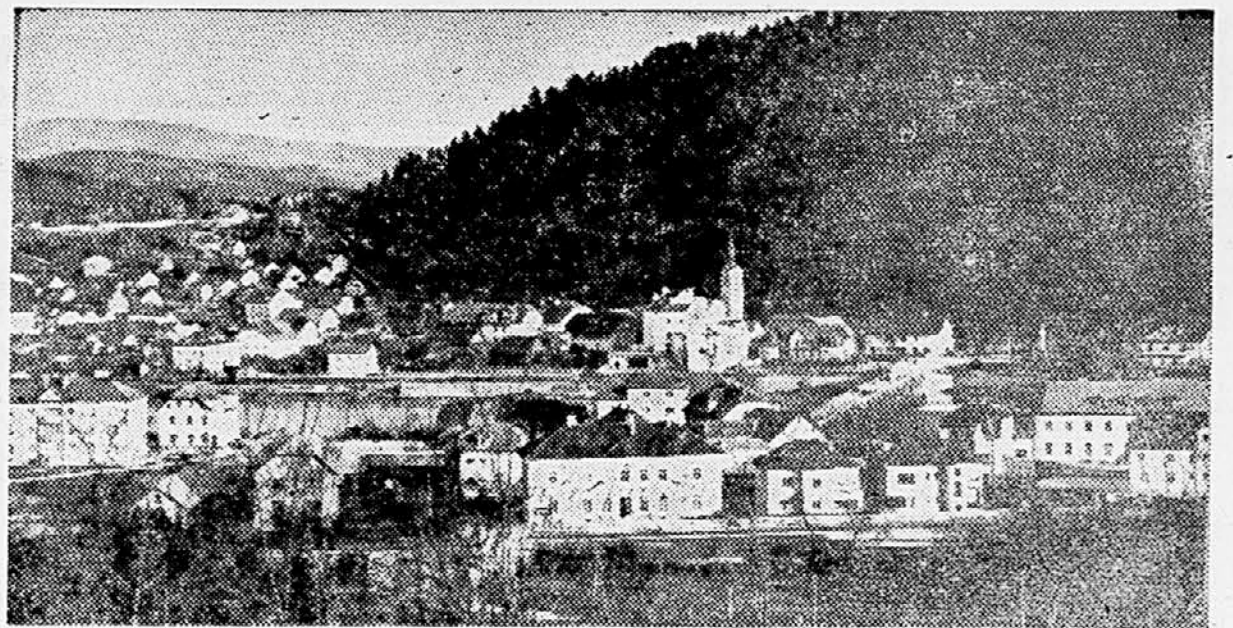
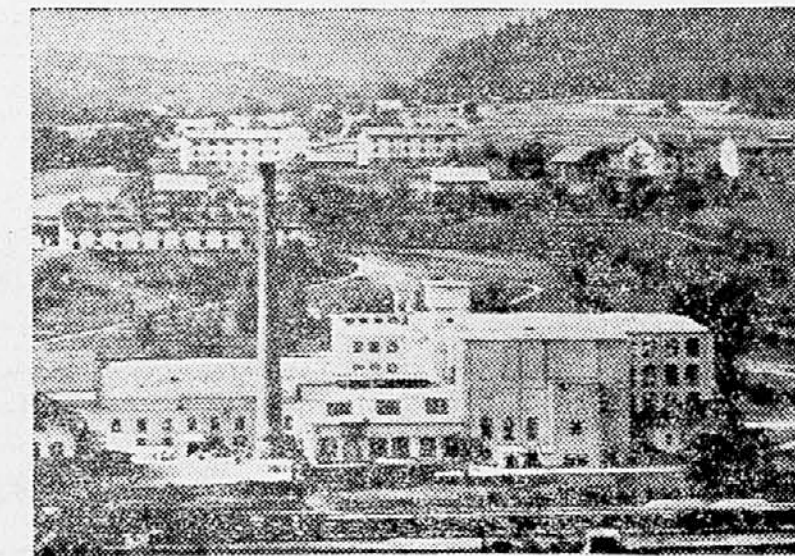
Predilnica Litija, Litija

Tovarniška poslopja Predilnice so starejšega datuma in ni dosti bolje s stroji, saj imajo nekateri za seboj že dolgih 50 let obratovanja in predstavljajo rekonstrukcija strojnega parka osnovno vprašanje, s katerim se bavi kolektiv Predilnice Litija. Podjetje je že l. 1956 izdelalo investicijski elaborat za celotno rekonstrukcijo, ki je že potrjen s strani Izvršnega sveta LRS.

Ce stopite v Predilnico Litija in vas zajame tovarniški tempo dela, dobite povsem drugo predstavo, kot bi človek menil spričo podatkov v našem prvem odstavku. Vendar kolektiv upa z rekonstrukcijo zvečati proizvodnjo za cca 800 ton preje letno. To pa bi ugodno vplivalo tudi na nesorazmerje med predilnimi in tkalskimi kapacitetami; predilnice morajo

obratovati v treh izmenah, poleg tega pa še prejo uvažamo. Ze letos je podjetje iz lastnih sredstev in s pomočjo okraja dokončalo gradnjo dvorane, v katero bodo postavili stroje in s smotno razvrstitvijo jo dosegli pravilni tehnološki krogotok, zboljšale se bodo higijensko-tehnične razmere itd. Opozorimo naj samo na važno obnovo prstančnih strojev, ki bo z dodatkom 3000 novih vreten tudi odpravila dosedanje gnilo v procesu dela.

Misli o bodočem razvoju predilnice, se pridružuje predvsem skrb za delovne pogoje kolektiva. Na razpolago so vsa zaščitna sredstva. Letos so adaptirali menzo, ki po razmeroma nizki ceni (kosilo in večerja 100 din) nudi posebno bolj oddaljenim članom kolektiva dobro in kalorično, dosti močno

članom svojega kolektiva lep in zdrav letni dopust. Imajo klubske prostore s televizorjem, projektorjem itd.

In stanovanjski problem? Podjetje ima 250 stanovanj za delavstvo. Stanovalec so že osnovali lastno stanovanjsko skupnost, organizirali so pralnico itd. Lanj so zgradili dve devetstanovanjski hiši, letos pa je v gradnji še ena.

H koncu naj poudarimo, da tudi za razmah PREDILNICE LITIIJA lahko podčrtamo osnovno gonilo, ki ga predstavlja najtesnejše sodelovanje podjetja z občinskim ljudskim odborom. Saj razumevanje z obeh strani edino vodi do začetnih ciljev, to je do lepših življenjskih pogojev naših delovnih kolektivov.

obrat. S pomočjo ObLO je že obnovljena ter je izdelala že cca 900.000 kosov opeke. Obrat zaposluje cca 25 delavcev.

Gradbeno podjetje »Gradbenik« Litija gradi po zasavskem predelu, prav od Ljubljane do Litije in je še dokaj del, ki kaže na zvrstitev. »Gradbenik« je že presegel prvotno postavljene plan dela, katerega je zato kolektiv zvišal. Kaže, da bo »Gradbenik« tudi ta povečani plan presegel.

Res je, da ima podjetje nekatere težave, n. pr. pri delovni sili ali z obrtniškim uslugami, saj je pri slednjem vezano na ljubljanske delavnice. Vendar je letos delo mehaniziralo, saj so nabavili precej novih gradbenih strojev, kar potrjuje delstvo, da je podjetje še vedno v razvoju.

To je kratak oris poti, ki jo je napravilo podjetje »GRAD-BENIK« v nekaj letih. Zaradi pomanjkanja prostora pa nismo navedli ne števil ne drugačnih dokumentov, ki pa bi jasneje označili vzpon podjetja. Vsa predvidevanja kažejo, da se bo v dobrih pogojih razvilo v podjetje z veliko kapaciteto, saj je en pogoj za izpolnitev: Gradbeno podjetje »Gradbenik« je edino podjetje te stroke na tem področju.

Ob občinskem prazniku delovnemu kolektivu iskreno čestitamo in mu želimo, da se mu izpolni tudi v bodočnosti vse želje.

Tovarna usnja Šmartno pri Litiji

Nekako pred sto leti, pravijo, se je tu pričelo usnarjstvo, nekateri pa celo trdijo, da sagajo zametki usnarjstva v Smartnem pri Litiji še v čase Valvasorja.

V tovarni je bilo ob osvoboditvi, oziroma ob času nacionaliziranja obr

razmah renomirane TOVARNE USNJA SMARTNO PRI LITJI tudi pozitivno vplival na prebivalstvo bližnje okolice.

To je kratak prikaz uspešnega delovanja TOVARNE USNJA SMARTNO PRI LITJI, ki je imela še pred petimi leti

Kresniška industrija apna

Gotovo ste se že peljali skozi Kresnice in opazovali visoko zgradbo KRESNIŠKE INDUSTRIJE APNA, tesno ob železniški postaji. Kolektiv tega podjetja bo prihodnje leto praznoval 30. obletnico obstoja podjetja. Za industrijo sumo pa je morda važnejše razdobje od leta 1947—1952, to je obdobje rekonstrukcije apnenice, vgraditev novih peči itd.

Od leta 1953 proizvodnja v kresniški industriji apna stalno raste. Od 23 tisoč ton izdelka v letu 1954, se je diagram proizvodnje dvignil strmo navzgor in bodo letos dosegli 35 tisoč ton. Obseg zavisi seveda od surovinne baze, ki pa še ni popolnoma urejena.

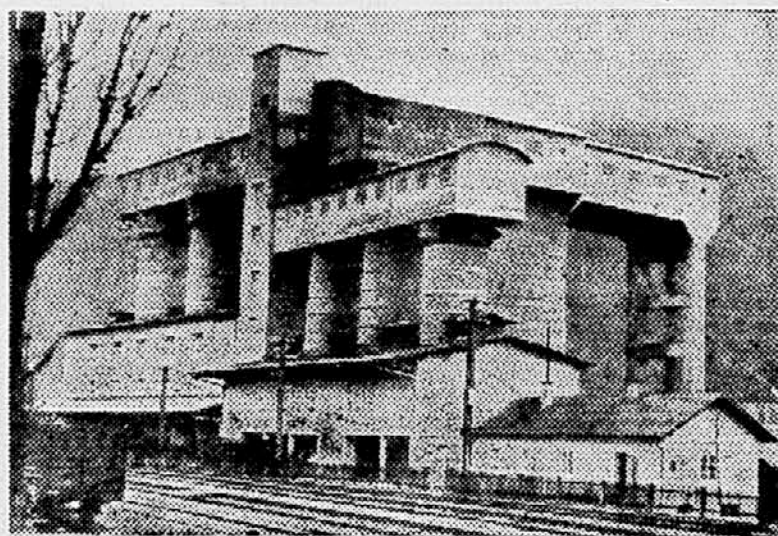
Kolektiv KRESNIŠKE INDUSTRIJE APNA stremi za tem, da bi uvedel sodoben način eksploatacije kamnoloma in sicer z uvedbo globinskega načina odstranjevanja masiva, z mehaniziranim načinom nakladanja in transportiranja do drobilnih separacijskih naprav, z ustreznimi silosi za vse vrste granulato, apnenca, za potrebe apnenice in za gradbene svrhe. Zato je podjetje izdelalo investicijski program, da si oskrbi finančna sredstva. Tako bo imelo podjetje možnost, da poveča proizvodnjo apna na 40 tisoč ton letne pro-

dukcije, dočim gramoza ca 30 tisoč kubičnih metrov.

Kvaliteta produktov KRESNIŠKE INDUSTRIJE APNA je na tržišču priznana, zato je perspektivni razvoj podjetja ekonomsko popolnoma upravičen. Odjemalci so: metalurgija, kemična industrija, predelovalna industrija, gradbeništvo, kmetijstvo itd. Ker želi podjetje proizvajati komercialno ceneno robno in mu to tudi povsem uspeva, se je afirmiralo tudi na italijanskem tržišču. Po težnjah, ki vla-

dajo na tržišču, pa naj bi podjetje vključilo v proizvodnjo še tehnološki proces pridobivanja hidriranega apna, za potrebe gradbeništva, kmetijstva in industrije gradbenega materiala. V bodoče bo moral kolektiv s pomočjo oblasti reševati zahteve tržišča s povečanjem kapacitete in s tem v zvezi z dograditvijo novih modernih peči.

Kolektiv KRESNIŠKE INDUSTRIJE APNA se trudi, da bi ustvaril svojim članom boljše življenjske pogoje. Lanj so zgradili samski dom in enostanovanjsko hišo, letos pa je v gradnji 11 stanovanjski blok, ki bo dograjen drugo leto sredi poletja. Tudi KRESNIŠKA INDUSTRIJA APNA črpa svoj kader iz bližnje in tudi iz daljne okolice. Posebno pereče je vprašanje strokovnega kadra prav zaradi tega, ker zanj tovarna še nima stanovanj.

Večji razmah podjetja opravičujejo tudi surovinne baze v bližnji okolici, saj so geološke raziskave ugotovile bogata žilniska apnenca, ki ga bodo lahko črpali vsaj še 200 let.

Rudnik Sitarjevec

Na teritoriji občine Litija, ki te dni slavi spomin na vstajo, leži tudi rudnik Sitarjevec. Več raziskav tega območja je ugotovilo, da so tod po vsej verjetnosti kopali svinčeno rudo že Kelti, iz rimskih časov pa so ohranjene sipine, halde imenovane (Maljek, Zagorica, Zavrstnik, Pust, maln, Pasjek, Tepe, Cirkuše in Ponoviče). V okolici so našli tudi ostanke starih plavžev za svinčeno in železno rudo.

Kolikar je znano, so rudarska dela v rudniku Sitarjevec oživila v dobi reformacije, o čemer pričajo nagrobni spomeniki rudarjev pa tudi Valvasor je omenja rudnik. Pred drugo svetovno vojno je rudnik upravljala Litjska družba, ki pa je leta 1930 prenehala. Rudnik so med vojno izkoristili Nemci za predelavo barita. Po osvoboditvi smo se do 1956. leta črpali iz rudnika samo barit, po tem letu pa so že pričele predelave svinčne rude v svinčni koncentrat.

Rudnik Sitarjevec ima samo mokro — mehanično separacijo; tako sicer pridobiva zadovoljive svinčne koncentrate (do 70 odstotkov Pb), ne more pa uspešno ločiti barita od kremenca ter tako pridobljeni barit ne more brez ponovne predelave v prodajo. Svinčni koncentrat odhaja v mežiško toplotno in znaša

njegova letna proizvodnja okrog 600 ton. Rudnik Sitarjevec je doslej prejemal večja sredstva za raziskave od Zveznega geološkega zavoda v Beogradu. Izvršena so bile raziskave v nivojih 60 metrov pod Savo. Odkrili so nove rudne žile, vendar manjšega obsega kakor v gornjih, žali že odkopanih nivojih.

Uspeh raziskav sicer ni bil zadovoljiv, vendar bi mogli s rekonstrukcijo mokro-mehanične separacije, z vgraditvijo tlačijskih strojev uspešno nadaljevati delo še kakih 15 let s proizvodnjo okrog 1000 ton svinčnih ali cinkovih koncentratov na leto ter, s pridobivanjem okrog 3000 ton kvalitete barita letno. Uspešno bi lahko predelali tudi okrog 150 tisoč ton hald (sipin), ki vsebujejo okrog 40 odstotkov barita in 2 odstotka svinca.

Barit izvažajo v glavnem v Ameriko in deloma v vzhodne dežele. Na splošno uporabljamo takozvani oljni barit (92 odst. BaSO₄ — spec. teža 4.25) za izplako pri globokem vrtanju nafte, kemični barit (94 odst. BaSO₄) pa služijo kemični industriji pretežno za proizvodnjo litopoda ali kot polnilo za razne barve.

Razen rudnika Sitarjevca je pod upravo Posavskih rudnikov svinca, cinka in barita tudi rudnik barita Pleše pri Skofljici. Ob občinskem prazniku čestitajo rudarji vsem občanom, mi pa jim želimo še več uspehov in jih pozdravljamo s — srečno!

Gornji prostor smo odstopili ObLo Litija

Važno obvestilo

O NOVIH AVTOBUSNIH PROGAH IN NEKATERIH SPREMEMBAH VOZNEGA REDA

NOVA AVTOBUSNA PROGA

LJUBLJANA—KRANJ—JESENICE—KRANJSKA GORA

Proga obratuje ob sobotah in nedeljah, in sicer v kooperaciji s podjetjem »Ljubljana-Transport«. Začetek obratovanja v soboto, dne 20. decembra 1958.

km	6.00	odhod	LJUBLJANA	prihod	19.15
—	6.10		Sečur	19.05	
9	6.15		Medno	19.00	
13	6.20		Medvode	18.55	
26	6.35		KRANJ	18.40	
32	6.42		Naklo	18.35	
35	6.46		Bistrica	18.30	
38	6.50		Podbrezje	18.27	
42	6.56		Posavec	18.23	
46	7.14		RADOVLJICA (odcep)	18.08	
47	7.17		Lesce (odcep)	18.03	
52	7.25		Vrba	18.00	
57	7.27		Moste	17.55	
65	7.37	prihod		odhod.	17.43
	7.40	odhod	JESENICE	prihod	17.40
75	7.55		Mojstrana	17.25	
84	8.10		Gozd Martuljek	17.10	
88	8.15	prihod	KRANJSKA GORA	odhod	17.00

Vozna cena Ljubljana—Kranjska gora 380 din. Ob nedeljah so izletnikom iz Ljubljane v Kranjsko goro na razpolago povratne vozovnice z rezerviranimi sedeži. Cena 600 din. Proga je namenjena predvsem pospeševanju zimskega športa in turizmu na Gorenjskem, zlasti v zvezi z otvoritvijo žičnice na Vitrancu.

NOVA AVTOBUSNA PROGA LJUBLJANA—TREBNJE—NOVO MESTO

Proga obratuje vsak dan, in sicer v kooperaciji s podjetjem »LJUBLJANA-TRANSPORT«. Začetek obratovanja v soboto, dne 20. decembra 1958.

km	12.00	19.00	odhod	LJUBLJANA	prih.	7.30	15.15
22	12.25	19.25		Grosuplje	7.05	14.50	
34	12.40	19.40		Ivančna gorica	6.50	14.35	
55	13.05	20.05		Trebnje	6.25	14.10	
73	13.30	20.30	prihod	NOVO MESTO	odh.	6.00	13.45

Proga se uvaža na željo prebivalcev Dolenjske ter za izboljšanje prometne povezave med Ljubljano in Novim mestom. — Avtobus vozi po novi avtomobilski cesti. Vozna cena Ljubljana—Novo mesto je 340 din.

NA PROGI LJUBLJANA — NOVO MESTO — ZAGREB so uvedene nekatere nove avtobusne postaje. Vmesne postaje so: Grosuplje, Trebnje, Novo mesto, Otočec, Bela cerkev, Dobruška vas, Smlednik, Drnovo, Čatež. — Iz Ljubljane odhaja avtobus ob 6. uri zjutraj in dospe v Zagreb ob 8.45. Iz Zagreba odhaja ob 13. uri, v Ljubljano prispe ob 15.45. Vozni red je že v veljavi. Vozna cena Ljubljana—Zagreb 700 din.

NA PROGI LJUBLJANA — CELJE — ROGAŠKA SLATINA — PTUJ velja od sobote 20. decembra 1958 spremenjeni vojni red. Avtobus bo odhajal iz Ljubljane ob 14.30 namesto ob 15.30 kot doslej. V Ptuj bo došel ob 18.20. Iz Ptuja bo odhajal ob 5.20, v Ljubljano pa bo došel ob 9.10. Vozna cena Ljubljana—Ptuj 660 dinarjev.

POTNIKI IN TURISTI! Najugodnejše avtobusne in železniške zveze imajo avtobusi na progah, ki jih oskrbuje SAP - TURIST BIRO!

PRILožNOST ZA JUGO-SLOVANSKE PROIZVADJALCE, IZVOZNIKE IN UVOZNIKE

Sprejemamo ponudbe za največje dobave:

tekstila, sardin, rotapapirja, cementa, voder, žbljeb, paradižnikove meze, itd.

Telegrafirajte ali pišite: Marketing Enquiries Co., 30 A, Obadina Street, Lagos, Nigeria.

UPORABLJAJTE TUDI VI

"Pour Vous"
KLASICNO PREIZKUŠENO KREMO!

PRODAMO STARE, RABLJENE STROJE:

SKOBEJNI STROJ
VRTALNI STROJ ZA LES
BRUSILNI STROJ — vse s transmisijami.

NADALJE:

STAR, BAKREN HLADILNI KOTEL Z ŽEL. PLASCEM, VSEBINE 3 m³

STAR, ZELEN ZBIRALNIK, VSEBINE 140 hl, STIROGLAT

STAR DESTILACIJSKI APARAT ZA SPIRIT

PRODAJNI POGOJI IN OGLED V

PIVOVARNI »UNION«
LJUBLJANA

7628-R

Elektrotehna

elektrotehnično podjetje, Ljubljana
OBVEŠČA SVOJE CENJENE ODJEMALCE, DA BO

letna inventura

V SKLADIŠCH NA SMARTINSKI CESTI 132 IN KOTNIKOVI 12 OD VKLJUČNO 23. XII. 1958 DO VKLJUČNO 9. I. 1959;
V DETALISTIČNI TRGOVINI NA TITOV 23 PA DNE 5. I. 1959.
V NAVEDENEM ČASU BO SKLADIŠČE ZA PROMET S STRANKAMI ZAPRTO.

7613-R

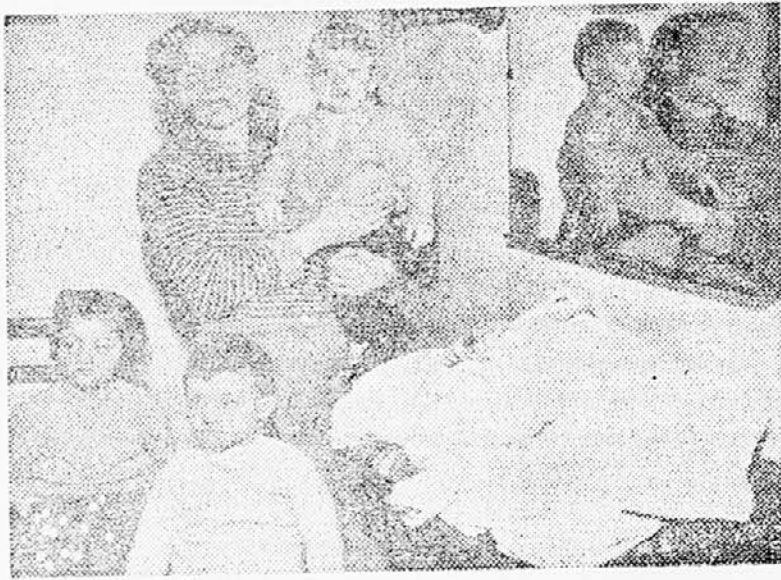
STANDARDNA KVALITETA PRILEPSKE CIGARETE

Shranite zavitke s številkami, ker b

SKRIVNOSTI KROTIŁCEV ZVERI

Te dni je gostoval v mestecu Vighizzolo pri Comu cirkus, ki je imel na sporedu tudi točke z levi. Nekega večera je po predstavi pozabil čuvaj zapreti vrata kletke in so se vsi štirje levi odpravili na ozlede po mestu. Trije med njimi so se ustrašili preplašenega vpitja ljudi in so se takoj vrnili v svojo kletko. Samo levinja Flores se je izkazala kot pogumna in je nadaljevala s svojim spretnostim. Vdira je v stanovanje zidarja Sabatina in se tam vlegla pod živalni stroj, na katerem je spal dojenček. Krotilce je moral prigravljati Flores poldrugo uro, da se je odpravila domov. Na zgornji sliki vidimo Flores zopet v kletki, spodaj pa ženo Sabatina, ki je bila tega večera doma sama s svojimi štirimi otroci.

Križanka

VODORAVNO: 1. rodoljub, domoljub, 2. italijanski renesančni pesnik (črnični domoljub), 3. prvnik letalskega mednarodnega turnirja v Portoroču, 12. osebnostni znak, 11. prebivalca evropske države, 13. petstopenjska razstava, ki raste in dobi in večinah sadnih dreves, 14. italijanski predlog, 16. žensko ime, 19. atenski politik, znan po svoji postojavnosti, 21. obsejna vrstna-instrumentalna kompozicija.

skladatelja (»Zar-plica«), 8. koptina v morju, 7. utežna enota, 12. znanstvena inženirska kretnost, 13. hrvaški skladatelj (kratki), 14. dišča, tropna smola, 17. bajsejstvo, 18. žensko ime, 20. veznik.

RESITEV

VODORAVNO: 1. Bzanko, 7. rebrati, 8. nega, 9. va, 10. Ana, 11. pav, 12. en, 13. Dora, 14. refren, 15. Trenta.

Drobiž

Moskva, 19. decembra (Reuter). Radio Moskva poroča, da je sovjetski »Sputnik III« zadržal sinot, tritisoč krog okrog Zemlje. Sovjetski znanstveniki so izstrelili ta satelit 15. maja.

Kijambul, 19. dec. (Reuter). 28 oseb je bilo ubitih, 7 pa težko ranjenih, ko se je kamion zvrnil v solesko reko blizu mesta Feka v južni Turčiji.

Moskva, 19. dec. (Glas). Letalo sovjetske antarktične ekspedicije se je spustilo včeraj na ploščad v bližini takomenovane taja relativne nedostopnosti, kjer je zdaj nova sovjetska polarna postaja. Letalo je prvo, ki je doseglo tečaj relativne nedostopnosti.

Berlin, 19. dec. (AP). Zahodno berlinsko sodišče za denarizacijo je ukazalo, da mora plačati bivši Hitlerjev minister za gospodarstvo Walter Funk 17.000 mark kazni za nacistično dejavnost. Obtožnica dobi Funka, da je sodeloval pri pripravi za drugo svetovno vojno. Maja leta 1937 so Funka izpustili iz zavezniške letalske postaje v Berlinu zaradi slabega zdravja.

Moskva, 19. dec. (Tanjug). Prezidi Vrhovnega sovjeta ZSSR je podelil visoka odlikovanja posadki sovjetskega letala, ki je na južnem tečaju rešilo belgijske raziskovalce. Poveljnik letala, polarni letalec Plerov, je dobil red Lenina. Posadki letala je čestitil tudi predsednik vlade Nikita Hruščev.

V EGIPTOVSKEM MESTU LUKOR so izkopali blizu zahodnih temeljskih vrat 2,20 m visoko sedečo figuro faraona Ramsesa III, ki je stala še v starem mestu Tebe.

Stari krotilci, ki so imeli opravka v svojem življenju s štirimi, petimi rodovi zveri, trdijo, da se današnji tigrji igraje nauče stvari, ki so pred nekaj desetletji delale njegovim prednikom sive lase. To velja zlasti v primeru, če je žival prišla na svet v cirkusu.

Pri krotilcu gre predvsem za to, da se žival navadi na svojega gospodarja. Le-ta ji vedno sam prinaša hrano in ji vsak dan več ur potrpečljivo govori ljubezne besede. Dalje mora poskrbeti, da se zver privadi velike kletke, v kateri bo nastopala v areni. Krotilci si pomagajo z obilnim obrokom hrane, ki ga žival dobi, ko se vrne iz arene. Kmalu spozna, kaj jo čaka po vsakem »izletu« iz njene kletke in zato rada steče v areno.

Težave se pričnejo, ko krotilec prvič stopi v kletko. Braniti se sme samo z bičem in dolgimi, ostrimi vilicami. Le malo obiskovalcev cirkuskih predstav ve, da je osnovna stvar pri krotitvi zveri stolček, na katerega morajo živali zlezi. Ko si vsaka zver zapomni, kateri stolček je njen in ko je vedno voljna zlezi nanj, so težave tako rekoč pri kraju. Vse ostalo, kakor skoki skozi gore obroč, vožnja z dvokolesom in hoja po žici, je samo še stvar časa in volje.

Pri vaji s stolčkom si krotilec pomaga z navadnim metlinim ročajem in kosčkom mesa, ki ga pomolijo zveri pred gobec in jo tako potasi z vabijo na stol. Ko je žival nanj zlezla, dobi zasluženo nagrado. Naposled ji »sine« v glavo, da bo vedno dobila, če bo zlezla na stol in led je s tem prebit. Tigrji, leopardi, jaguarji in pume se kmalu navadijo na svoja »vzvišena mesta«. V svobodi namreč preže na žrtev tudi na drevesu ali skali. Drugače pa je z levi, ki zalezujejo živali v gosti travi in se pri tem vedno stiskajo k tlem.

Od ostalih veščin je zver najtežje pripraviti do skoka skozi obroč, ki je prekrit s papirjem. Trening skakanja skozi obroč in hoja po žici sicer vzameta več časa, toda naposled se skoraj vsaka žival vda. Pokrit obroč

pa je zanje nekaj povsem nerazumljivega. Njihove predstave so prerevne, da bi jih otresle strahu pred neznanim, ki je za tankim, nedolžnim papirjem.

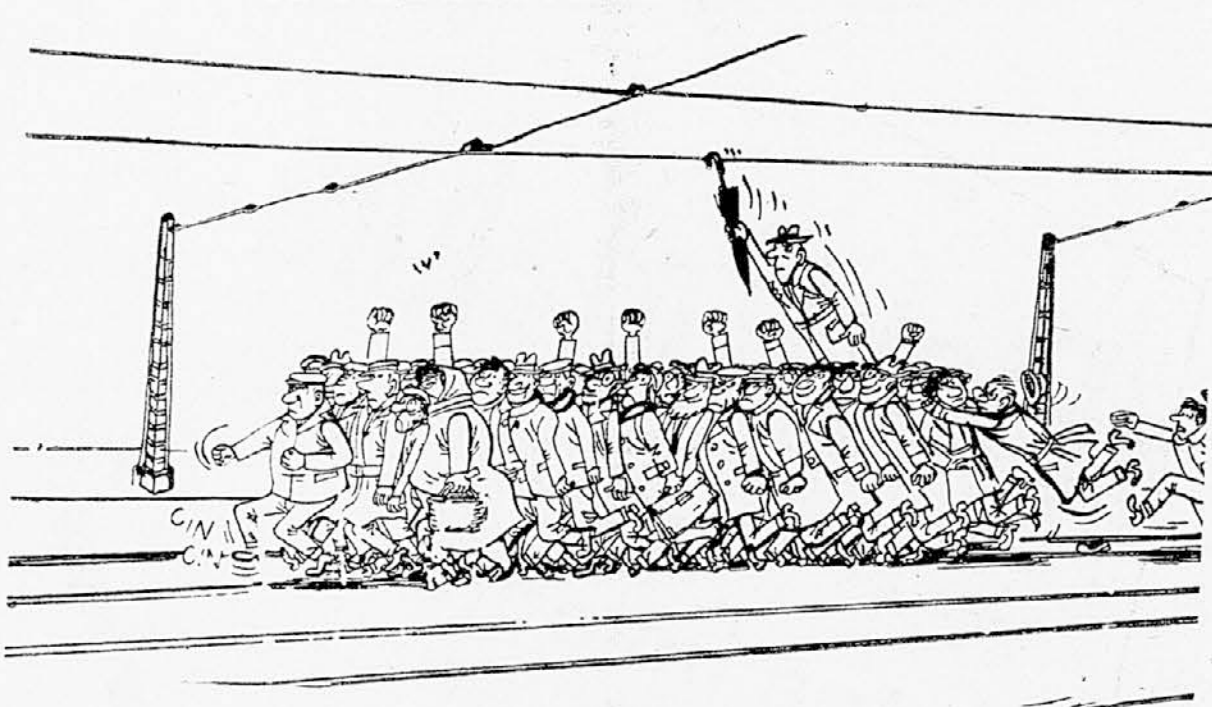
Cevovod z umetnih smol

Na Švedskem je v Münsterasu postavila tovarna tkanin največji plastični cevovod v Evropi. Cevovod je dolg 1500 m, premer cevi je 1 m, stene so debele 5 mm. Cevi je izdelovala švedska tovarna ter so jih tudi konstruirali švedski inženirji. Za izdelavo so uporabili s steklenimi vlakni ojačen poliestere.

V Londonu morajo bodoči vozniki taxi-jev obiskovati posebne tečaje, na katerih jih seznanijo z načrtom mesta. Pri tem pouku ni redko, da vidijo Londončani na svojih cestah vrsto kolesarjev in mopedistov, ki se vozijo od ulice do ulice in se učijo načrta Londona. Ob izpitu mora bodoči voznik vedeti, kje je katere ulica, lokal, ustanova itd.

IZ DANASNJEGA »PAVLIHE«

Stara navada — ljubljanska srajca

Telefon v avtomobilu

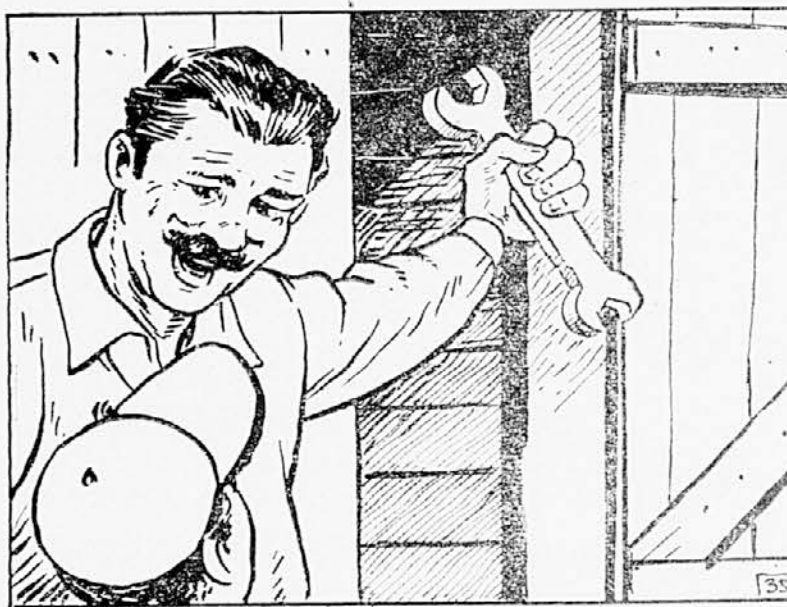
Nemec, ki se vozi v Porurju, ima lahko v avtomobilu montiran telefon, s katerim more telefonirati celo v inozemstvo. Ob cestah so postavljene antene, ki preostajo telefonske klice in jih usmerjajo na navadno omrežje. Vendar stvar precej stane. Vsak mesec mora naročnik plačati okrog 10 tisoč v našem denarju, za telefon pa je treba odšteti nič manj kot sto tisočakov.

Električne preproge

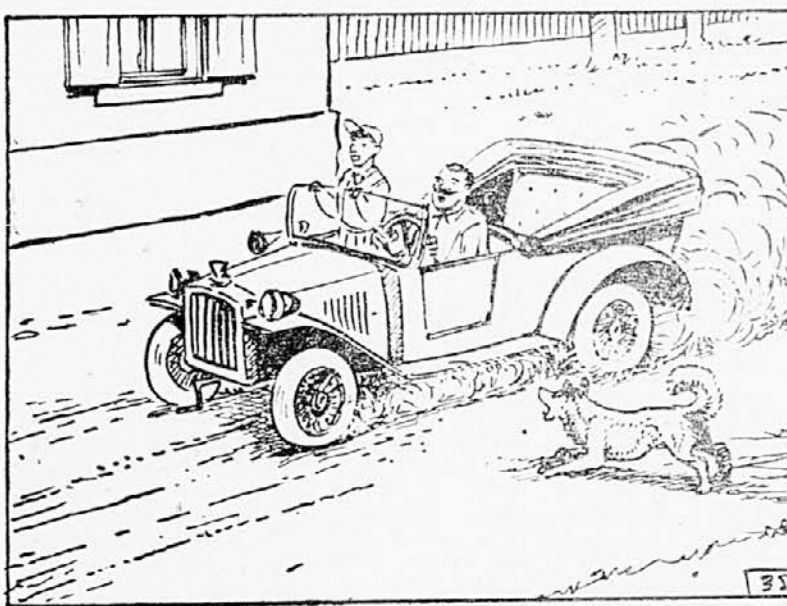
Angleška tvrdka iz Yorkshira je začela preprogam dodajati posebno plast, ki jo moremo segreti z električnim tokom. Plast je iz jeklenih žic, ki jih obdaja izolator. Izolator je iz nove, izredno trde plastične mase. Preproga lahko približno z žebliem na tla; izolator bo tej hudi preizkušnji kos. Stanovanje, pokrito z novimi preprogami, je vedno prijetno toplo, ne da bi bilo treba uporabljati kakršnokoli drugo ogrevalno napravo.

352. Oče je poslušal materino pritožbo in se ježno držal. Pokaral je sina: »Pa se praviš, da si dober tabornik! Taborniki imajo radi živali in jih ne preganjajo! Le kaj ti je šinilo v glavo?« Danny je porazen sklanjal glavo. Prav mu je, kaj pa se je hotel bahati pred županom in taborniki! Potem pa je povedal očetu o županovem sklepu in njegovi nameri.

353. Oče je poslušal in obraz se mu je vedno bolj jasnil. Peljal je Dannyja v dvorano, kjer sta izbrala pripraven zaboj za Copko in ga napolnila s slamo. Potem pa sta odšla na skedenj in pomagala mami preložiti jajca v zaboj. »No, le pogledaj, kako bi uredila našo »kračo«. Pomagal ti bom!« je dejal sinu. »Oče, imeniten fant si!« je Danny kar zažarel.

354. Dannyjev oče je bil res moč in pol! Čez tri ure je stari avtomobil že zmagoslavno ropotal po prostornem dvorišču. Oče se je kar pomladil. »Glej, glej, kdo bi si mislil, da bo stara podrtija še tako dobro vozila!« Potem pa je Dannyju zažugal: »Jutri le pazi nanj! Dosti mojih žuljev je v tem železu! In nase tudi pazi! Ne pozabi, da ima avtomobil zavore!«

Letalec mi je spet nekaj pokazal, tokrat v drugo smer. »Tamle gre spet prasec Japi!« Na severu so se spet pokazali zdi je znani obrisi. Vračal se je. Ne glede na tovarišve proteste in na lastne bolečine sem vstal, se oprl na njegova rame in odločno pokazal navzdol. Dal sem nekaj divjih znamenj z rokami, kar se da odlično odkimal z glavo in pokazal proti severu. Pred periskopom se je prikazal velik, bel zračni mehur in njegova dolžina se je pričela zmanjševati. Ko se je pričel objektiv obračati v smer, ki sem jo pokazal, sem zagledal kratek blisk. Pomirjen sem sedel. Keith je razumel.

Skoraj celo uro je periskop Eel vztrajno križaril sem in tja in skoraj celo uro je japonsko letalo letalo proti severu in se spet vračalo. Vsakokrat, kadar je izginilo, sem mislil, da ga ne bo več nazaj, in vsakokrat, kadar se je spet prikazalo, so moji upi izginili.

»Kako dolgo more ostati v zraku takšno letalo?« sem vprašal tovariša.

»Ne vem za gotovo. Precej dolgo, vendar je to odvisno od tega, kdaj so vzleteli.« Nasmehnil se je s smehljajem, polnim bolečine. »Zdaj mi dovolite, da vam zastavim neko neumno vprašanje. Kaj mislite, kdaj bodo lahko vzpluli in nas vzeli na krov? Skrbim me za ona dva v drugem čolnu.«

Obupano sem odkimal z glavo. »Začenja se mi dozdevati, da tile Japi vedo, kaj se je zgodilo tukaj doli in da pričakujejo, da se bo podmornica vrnila. Zato letijo zdaj sem, zdaj tja.« Potem se mi je posvetilo v glavi.

»Izmeriva čas poleta. Imate uro? Moja se je ustavila.«

Brez besed mi jo je pokazal in pričel po mojih navodilih meriti čas, ki ga je porabilo letalo za polet od točke, kjer je izginilo, do nas. Jaz sem medtem potegnil v čoln vlačilno vrvi in jo pazljivo pregledal. Vid